

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Sclerocactus wetlandicus sp.n.

Foto: F. Hochstätter

ISSN 0039-4467

**68ste JAARGANG
No. 6
JUNI 1989**

16 juni 1919

J. DEFESCHE

Weet u wat deze datum betekent? Ik had er niet aan gedacht, maar onze onvolprezen hoofdredacteur heeft mij er aan herinnerd. Het is de datum van oprichting van de Nederlandse Vereeniging van Vetplantenverzamelaars "Succulenta", in de spelling van die dagen. Daarmee vieren wij het 70-jarig jubileum van onze vereniging. Een respectabele leeftijd! Alleen onze Duitse zustervereniging is ouder in de wereld van succulentenverenigingen, zij werd opgericht in 1892. Wat opvalt als men wat oudere jaargangen doorbladert is het feit dat de prijzen zo ontzettend zijn gestegen in de loop der jaren. Dat de contributie in de eerste jaren f 1,50 was is misschien wel begrijpelijk, maar nog ver na de tweede wereldoorlog kon men jaarlijks toe met een begroting rond de 10.000 gulden. Het eerste jaar verscheen ons blad met 6 nummers te zamen 24 bladzijden. In 1920 had men 116 leden, langzaam steeg het aantal leden tot 1178 in 1932. Maar toen begon de ellende! Niet alleen begon de economische crisis door te werken, maar er kwam ook ruzie. Het gevolg was splitsing. Er kwamen toen twee verenigingen met ieder een eigen blad: "Succulenta" en "Cactussen en Vetplanten". Alle twee kregen ze het moeilijk. Het ledenaantal van Succulenta daalde tot 251 in 1939. Tijdens de oorlog kwam er een einde aan het verschijnen van ons blad in 1943. Na de oorlog ging men gelukkig weer samenwerken en op 28-12-1947 was het zover en werd de tegenwoordige vereniging opgericht met zijn afdelingen of kringen. Per jaar verschenen 6 nummers van het blad, pas in 1957 verscheen er elke maand een aflevering. Het is misschien niet aan iedereen bekend, maar in 1952 kwam er een samenwerking met België en waren er tenslotte drie afdelingen: Cactusweelde in Antwerpen, Kaktusvreugde in Gent en Pereskia. In 1958 werd de Algemene vergadering in Antwerpen gehouden en in 1959 wenste helaas Cactusweelde zelfstandig het leven voort te zetten. Zo dreven de Belgische afdelingen uit onze vereniging, hetwelk ik betreurt. Gelukkig bestaat er weer een Succulenta-afdeling in België. In 1957 waren er ± 1300 leden en bedroeg de contributie f 5,—. In 1964 kreeg de toenmalige redacteur het idee om de stand van het blad te verhogen en te laten zien hoe oud het blad wel was door de jaargang te vermelden op de eerste pagina: 43ste jaargang. Het werd door het bestuur toegestaan ofschoon men wel betoogde dat eigenlijk een geheel nieuwe vereniging en blad in 1947 was gesticht. Dat het nummer van de jaargang niet klopt met het aantal jaren van het bestaan van onze vereniging, zit hem in het niet verschijnen van het blad rond 1945. Mocht men nu denken dat het verder pais en vrede was in onze succulentenwereld, die heeft het mis! De meest diepgaande kwestie was de ruzie die ontstond in de beginjaren 60 rond het beheer van het Clichéfonds door de heer J. Bonefaas. Zo hoog liep deze zaak op dat de hoofdpersoon een eigen vereniging oprichtte: Succulenta Den Haag. Lang heeft deze kwestie de gemeederen verhit. Wat kleinere strubbelingen zijn er sindsdien wel geweest, maar tot afsplitsingen heeft dat gelukkig niet geleid. Ik hoop ook van ganser harte dat die zich ook niet voor zullen doen. Het heeft geen enkele zin, niemand heeft er voordeel bij. Maar waarom zo somber? Onze vereniging leeft en wij hopen dat al onze leden te zamen er voor zullen zorgen dat Succulenta in de komende jaren grote bloei zal kennen. Alle leden van Succulenta gelukgewenst met ons 70 jarig jubileum!

NIEUWBESCHRIJVING

Sclerocactus wetlandicus species nova - Een nieuwe Sclerocactus uit Uintah County, Utah (USA)

F. HOCHSTÄTTER

Gedurende vele jaren bestudeer ik al de verschillende *Sclerocactus*-vormen in Uintah County en het aangrenzende Duchesne County. Daarbij ontdekte ik behalve de hier verbreide *S. parviflorus* var. *parviflorus* (groeigebied: oostelijk tot centraal Duchesne County en Uintah County) in 1984 in het centrale en westelijke deel van Uintah County op een hoogte van 1300 m een bolvormige Sclerocactus, die op de eerste blik doet denken aan *S. mesae-verdae*. Een jaar later vond ik, te zamen met Hörst Kuenzler, dezelfde soort in het Pariette Draw-gebied. We vonden de populatie op 1290 m boven zeeniveau aan de rand van een steile, stenige heuvel in een vogelreservaat nabij de Green River.

Benson (The Cacti of the US and Canada) stelt deze planten bij *S. glaucus*; Welsh (Utah Flora) daarentegen schrijft over een bijzondere soort met korte, gehaakte of rechte middendorens, die lang in het jeugd stadium blijft. Onderzoek gedurende een aantal jaren aan de planten op de groeiplaatsen als in de cultuur (uiterlijk, bedoorning, zaden, bloei) leverde duidelijke verschillen tussen deze nieuwe Sclerocactus en *S. glaucus* alsmede *S. parviflorus* var. *parviflorus*. Een nauwe verwantschap met *S. mesae-verdae*, die voorkomt in Colorado en New Mexico, is gezien het uiterlijk, de dorrenstructuur en de zaden aannemelijk.

De planten zijn vernoemd naar hun groeiplaats, de Pariette Wetlands. Zij groeien daar solitair, op een grunderige bodem.

Het heuvelachtige landschap is spaarzaam begroeid met woestijnstruiken en -grassen.

De klimatologische omstandigheden: in de zomer bereikt de temperatuur waarden van boven 40°C, in de winter gaat de temperatuur tot -20°C waarbij de planten soms met sneeuw bedekt zijn. De jaarlijkse neerslag bedraagt ongeveer 260 mm.

Beschrijving

Lichaam grijsgroen, bolvormig tot kortcylindrisch, 8,5 cm hoog, 6,5 cm breed, niet spruitend. Oude planten kunnen tot 15 cm lang worden en een diameter bereiken van 12 cm. De schedel is dicht met dorens bedekt; diameter van de plant ter hoogte van de schedel van 4 tot 10 cm.

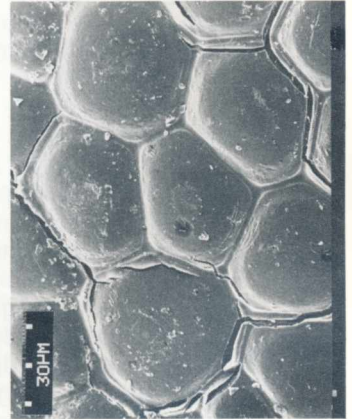
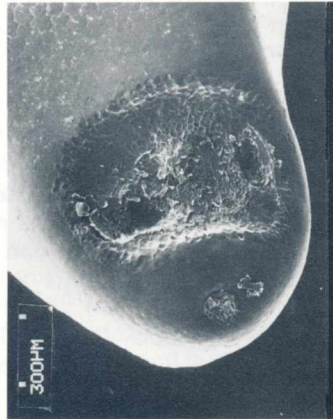
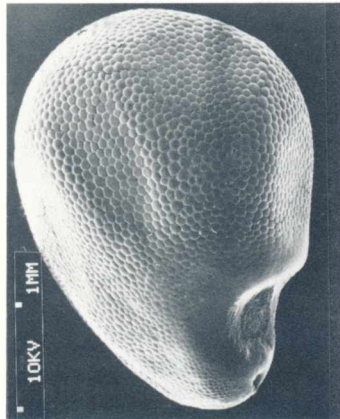
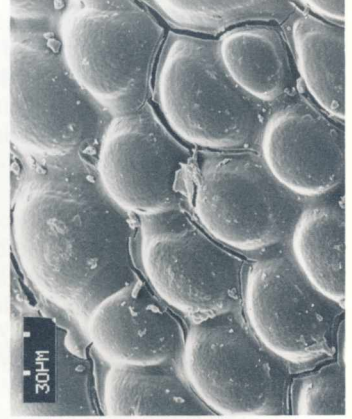
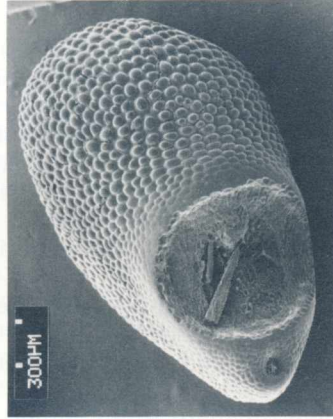
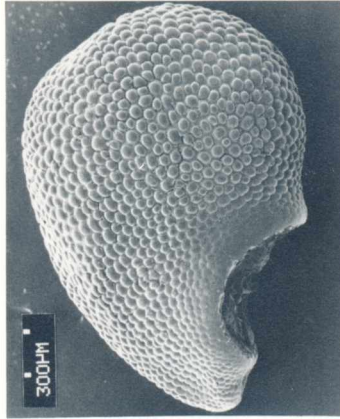
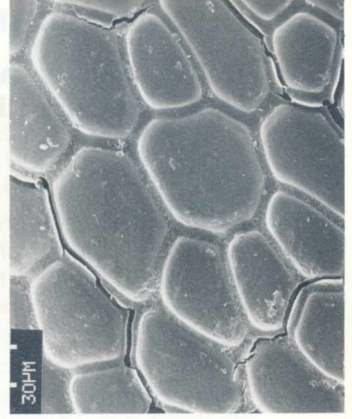
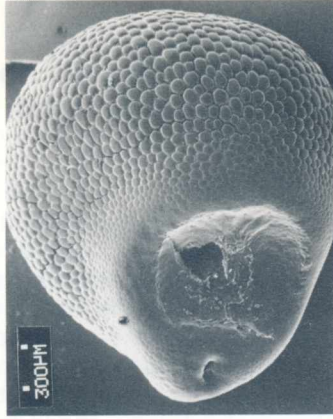
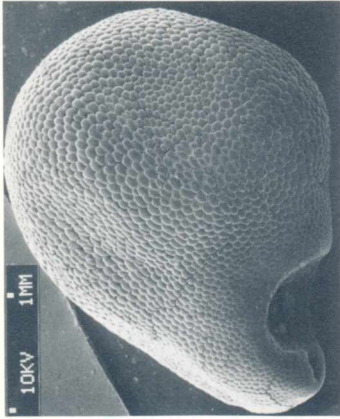
Ribben 12-14, zwak geknobbeld, knobbels 1-2 cm lang, 0,4-0,6 cm breed, 0,3 cm hoog.

Areolen in het midden van de knobbels, 0,4 cm lang en 0,2 cm breed; onderlinge afstand op de rib 0,8-1,2 cm. De areolen zijn wit tot grijs en bedekt met witachtig wolvlit.

Dorens recht tot enigszins gebogen, aan de basis verdikt, wit tot grijs, met elkaar vervlochten. **Randdorens** 13-15, wit, tot 2 cm lang. **Middendorens** 3-4, licht- tot donkerbruin, tot 2,5 cm lang; soms is 1 middendoren zwak gekromd. In de nieuwgroei zijn de dorens enigszins roodachtig.

Knoppen aan de bovenzijde van de areool, violet.

Bloem trechtvormig, 2-2,5 cm lang, violet. **Buitenste perianthbladeren** 1,4 cm lang, 0,2-0,4 cm breed, spits toelopend, glad. **Binnenste peri-**

REM-Opmen van de zaden van
bovenste rij : *Sclerocactus wetlandicus* fh 69.9.3
middelste rij : *Sclerocactus glaucus* fh 29.3
onderste rij : *Sclerocactus mesae-verdae* fh 060.

anthbladeren 1,6 cm lang, 0,2-0,5 cm breed, lancetvormig, spits toelappend, violet. **Meeldraden** in kransen, ontspringend aan de binnenzijde van de bloembuis. **Helmknoppen** gelig, 0,3 cm lang. **Stijl** 1,2 cm lang, 0,1 cm dik, gelig. **Stempellobben** 7, 0,2 cm lang, gelig.

Vrucht vlezig, roodachtig, bij rijpheid roodachtig grijs, aan de basis openend, kaal, rond, 1 cm diameter. Aantal zaden per bes 10-30.

Zaad niervormig gekromd, 3-4 mm lang, 2,5-3,0 mm hoog, 1,2-1,4 mm breed. Verdikking in het bereik van de rudimentaire wortel duidelijk aanwezig. Buitenste **testa** zwart, hard, met afgeplatte knobbels met tussenruimtes door sterk verdikte radiaalwanden, ter hoogte van het hilum bijna glad.

Hilum verzonken, dwarsovaal, bedekt met grijsgelig, sponsachtig weefsel.

Micropyle ventraal, trechtervormig, duidelijk los van het hilum. **Embryo** gekromd, met leden, met duidelijke kiembladeren, omgeven door de gelige binnenste testa, met heteraal perisperm.

Groeigebied het centrale deel van Uintah, het zuid-westelijke deel van Uintah en het aangrenzende deel van Duchesne County, op hoogtes tussen 1290 en 1430 m.

Holotype onder nummer fh 69.9.3 gedeponneerd in het herbarium te Hamburg.

Corpus solitarium glaucum globosum ad breve cylindricum 85 mm longum et 65 mm latum est; plantae veteres ad longitudinem 15 cm et circuitum 12 cm perveniunt. Vertex dense spinis obtectus est; diametrus in regione verticis de 4 usque ad 10 cm variatur. **Costae** 12-14 paulo tuberculatae sunt tuberculis 10-20 mm longis, 3 mm altis et 4-6 mm latis. **Areolae** medii in tuberculis 4 mm longae et 2 mm latae inter se 8-12 mm distant; albae ad griseae et albotomentosae sunt. **Spiniae** rectae ad paulo curvatae in basi crassatae albae ad griseae sunt et inter se nectuntur; 13-15 marginales albae sunt et 20 mm longae; centrales 3-4 subbrunneae ad atrobrunneae 25 mm longae sunt, plerumque una aliquo curvata est; spiniae novae enascentes rubrescentes albae sunt. **Gemmae** in margine supremo areolarum conspiciuntur et violaceae sunt. **Flos** infundibuliformis 20-25 mm longus violaceus est; **folia perianthii** exteriora levia, violacea, 14 mm longa et 2-4 mm lata in acumen desinunt; interiora lanceolata, violacea, 16 mm longa et 2-5 mm lata in acumen desinunt; **stamina** in coronis ex interiore receptaculi oriuntur; **antherae** flavescens 3 mm longae sunt; **pistillum** 12 mm longum et 1 mm crassum flavescens in 6 **stigmata**, 2 mm longa et flavescens desinit. **Fructus** glaber, subglobosus et 10 mm diametris, carnosus rubescens, maturus rubrescens griseus, in basi aperitur. **Semina** pro fructu 10-30, reniformia, 3-4 mm longa, 2,5-3 mm alta et 1,2-1,4 mm lata sunt; in regione radiculae crista evidenter enata est; **testa** externa nigra dura est tuberculis appianatis inter quae intervalla quae parietibus radialibus maxime crassatis effinguntur instructa, in regione hili paene levis; **embryo** curvata, articulata cotyledonibus perspicuis testa interna flavescens involutis **micropyle** ventralis, infundibuliformis, clare ab hilo separata; **hilum** depressum, transverse ovale, textura laxa griseoflavescens obtectum; **perispermium** heterale. **Habitat**: in Uintah centrali et inter occasum et meridiem spectanti prope Duchesne Co., in orientem Duchesne Co., prope Uintah Co., USA, in altitudine 1290-1430 m. In patria huius speciei temperationes de -20°C . ad plus quam $+40^{\circ}\text{C}$. variantur. Per hiemem plantae saepe nive obtectae sunt. **Holotypus** depositus in Herbario Hamburgensi sub numero fh 69.9.3.

Beschreibung

Körper graugrün, kugelig bis kurzzyllindrisch, Höhe 8,5 cm; Breite 6,5 cm, einzeln wachsend. Alte Pflanzen erreichen eine Höhe von 15 cm, bei einem Umfang von 12 cm. Der Scheitel ist dicht mit Dornen bedeckt, der Durchmesser im Scheitelbereich variiert vom 4 cm - 10 cm. Die 12-14 Rippen sind leicht höckrig (Höcker 1 cm - 2 cm lang, 0,3 cm hoch, 0,4 cm - 0,6 cm breit). Areolen in der Mitte der Höcker sitzend, 0,4 cm lang und 0,2 cm breit. Der Abstand von Areole zu Areole beträgt 0,8 cm - 1,2 cm. Die Areolen sind weiß bis grau und mit weißlichem Filz bedeckt. Die geraden bis leicht gebogenen Dornen sind an der Basis verdickt, weiß bis grau und miteinander verflochten. Die Randdornen (13-15) sind weiß, bis 2 cm lang. Die Mitteldornen (3-4) sind hell-dunkelbraun, 2,5 cm lang. Manchmal ist 1 Mitteldorn leicht gekrümmt. Neuaustrieb der Dornen rötlich-weiß. Die Knospen erscheinen am oberen Rand der Areole und sind violett gefärbt. Die Blüte ist trichterförmig, 2 cm - 2,5 cm lang, violett. Äußere Perianthblätter 1,4 cm lang und 0,2 cm - 0,4 cm breit, spitz zulaufend, glatt. Inner Perianthblätter 1,6 cm lang, 0,2 cm - 0,5 cm breit, lanzettförmig, spitz zulaufend, violett.

Staubgefäße in Kränzen an der Innenseite der Röhre entspringend. Staubbeutel gelblich, 0,3 cm lang. Griffel 1,2 cm lang, 0,1 cm dick, gelblich. Narben 6, 0,2 cm lang, gelblich. Die Frucht ist fleischig, rötlich, in der Reife rötlich-grau, an der Basis öffnend, kahl, rundlich, 1 cm. Samenanzahl je Beere 10 - 30. Samen nierenförmig gekrümmt, Länge 3 - 4 mm, Höhe 2,5 - 3,0 mm, Breite 1,2 mm - 1,4 mm. Crista im Bereich der Radicula deutlich ausgebildet. Äußere Testa schwarz, hart, mit abgeflachten Warzen mit Zwischenräumen durch stark verdickte Radialwände, im Bereich des Hilums fast glatt: Hilum eingesenkt, queroval, mit grau-gelblichem, lockerem Gewebe bedeckt. Mikropyle ventral, trichterförmig, deutlich vom Hilum entfernt: Embryo gekrümmt, gegliedert, mit deutlichen Keimblättern von der gelblichen inneren Testa umgeben, mit heteralem Perisperm.

Dr. Günter Hentschel, instituut voor algemene botanie en botanische tuin Hamburg dank ik voor de bewerking van de zaadkenmerken alsmede voor de wetenschappelijke ondersteuning van deze beschrijving. Dr. Gerhard R.W. Frank, Hirschberg-Leuterschansen dank ik voor de REM-opnamen, Drs. J. Theunissen voor de Latijnse diagnose en Ludwig Bercht voor de vertaling.

Postfach 510201, D-6800 Mannheim 51

* *
*

Succulenta, hoe speelde je het klaar?

FREDDY DELABARRE

Op 16 juni 1989 zal het Succulenta lukken 70 jaar te bestaan. Een feit dat zeker niet onopgemerkt voorbij mag gaan.

Het was een levensloop met hoogten en laagten, met succes en met tegenslagen. Deze gedachten in het achterhoofd en mijn interesse voor alles wat leeft in de cactuswereld, spoorden mij aan in de Succulentageschiedenis te grasduinen. Tot mijn verbazing waren er vóór mij nog snuffelaars geweest. Zo vond ik in de jaargang 1979 "60 Jaar Succulenta", door de heer J. De Gast. Ik wil zeker niet in herhaling vallen en overschrijven wat de heer De Gast voortreffelijk heeft opgezocht. Wat deze man heeft geschreven is zeker geen geringe zaak.

Ik kan natuurlijk niet nalaten te beginnen met de stichting. De geschiedenis wordt rijker en toch, de gebeurtenissen bij de stichting blijven dezelfde. Reeds in 1912 werden oproepen geplaatst om de succulentenliefhebbers samen te brengen in een club.

Het was pas op 16 juni 1919 dat het de pioniers lukte een eerste gedrukt tijdschrift uit te geven, het bevatte 24 pagina's.

Een voorlopig bestuur bestond uit:

Voorzitter de heer H.W. FERREE

Secretaris de heer G.D. DUURSMA

Penningmeester de heer C.H. PRINS

Als eerste op de ledenlijst prijkte de heer P. van Woerden uit Akkrum (Ledenlijst was alfabetisch op woonplaats.). Vanaf het begin bezat de club een bibliotheek, een archief met foto's en een prijscourant.

Volgens de statuten werd ter kennis gegeven dat er afdelingen konden worden opgericht. De tekst van art. 12 luidde:

"In verschillende deelen des lands, waar zich meerdere vetplantenverzamelaars dicht bijeen bevinden, kunnen afdelingen worden opgericht met eigen bestuur. Hare leden betalen echter aan de Nederlandsche Vereeniging de gewone contributie, welke bij Huishoudelijk Reglement is vastgesteld".

Het lidgeld werd volgens het huishoudelijk reglement vastgelegd als volgt: "Donateurs betalen een bijdrage van tenminste vijf gulden per jaar, of storten een bedrag in eens van tenminste vijftig gulden. Leden betalen een contributie van minstens f 1,50 per jaar, desgevoenscht wordt deze elk jaar nader door het bestuur vastgesteld. Evenals de donateurs ontvangen zij het tijdschrift gratis".

De kop van de eerste uitgave.

Tijdens het tweede levensjaar werd er een bestuursverkiezing gehouden. Men beschikte over twee kandidaten, nl. de heren C. de Vries en J.J. Verbeek-Wolthuys; de laatste werd verkozen.

Het nieuwe bestuur bestond nu uit:

Voorzitter de heer J.J. Verbeek-Wolthuys

Secretaris de heer G.D. Duursma

Penningmeester J.M. van den Houten

Deze drie bestuursleden zullen later nog van zich laten horen; dit door de uitgifte van hun cactusliteratuur.

Wie ook van zich liet horen was de heer P. van Woerden. Hij schonk zijn prachtige plantencollectie aan de gemeente Leeuwarden.

De eerste foto verscheen in het januarinummer van 1920 met een afbeelding van *Echinocactus williamsii*, nu *Lophophora williamsii*. Was het misschien deze "mescal" die de kik gaf om verder te gaan?

In 1921 werd gevraagd de kring 's Gravenhage op te richten; doch het zal tot 1925 duren eer dit een feit wordt.

Voor het eerst werd in 1921 de naam F. de Laet vermeld. Deze bekende cactuskenner stelde kosteloos zijn fraaie cliché's ter beschikking. Het eerste verscheen in het meinumner van 1921 m.n. *Ceropegia woodii*.

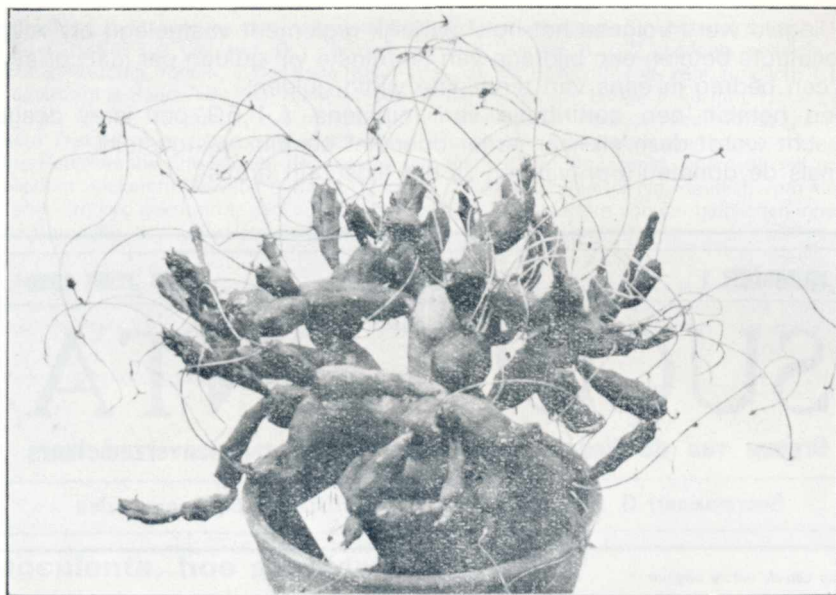
Terloops: onbegrijpelijk is dat nergens in de ledenlijst de naam F. De Laet voorkwam. Of werden de donateurs niet vermeld?

Als eerste buitenlandse leden werden de heren R. Johansens en F.R. Knuth, beiden uit Denemarken, ingeschreven.

Een goed jaar werd 1924 voor de club. Het ledenaantal steeg tot 396. De stijging had twee redenen. Allereerst het leuke idee van de heer Van den Houten om nieuwe leden enkele plantjes te geven. Maar de hoofdzaak was wel de "Haagsche Vetplantententoonstelling" die op 27-29 juni 1924 gehouden werd. De tentoonstelling bracht 196 nieuwe leden aan.

Hetzelfde jaar kwamen vooraanstaande buitenlandse cactusprominenten er ongevraagd en openlijk voor uit dat Succulenta groot was.

Op 17 juni 1925 werd de voornoemde kring 's-Gravenhage opgericht.

Euphorbia fructus-pini Mill

(foto uit jaargang 1925)

Foto: De Laet

De kring 's-Gravenhage op 28 juni 1925 bij de heer F. DE LAET te Contich. In het midden beiden met strohoed links De Laet en rechts Verbeek-Wolthuys.

De heren Chr. de Ringh en F.H. Esser kwamen in 1925 het bestuur versterken.

Wie van ons kent niet het boekje "Korevaar" uit 1963? Maar de heer N. Esser-Overwater begon op blz. 28 van 1925 met "Iets over de namen der Vetplanten". Was dat de voorloper van de "Korevaar"?

In 1926 werden de kringen Rotterdam en Utrecht opgericht. De kring Amsterdam vroeg f 1,- lidgeld en er werden 34 leden ingeschreven.

Eind 1926 bedankte de heer J.J. Verbeek-Wolthuys als voorzitter en werd de heer Ch. de Ringh als plaatsvervangende voorzitter aangeduid.

Het resultaat bij de herverkiezing van het bestuur was de volgende:

Voorzitter de heer Ch. de Ringh

Secretaris mej. M.C. Karsten

Penningmeester de heer J.M. Van den Houten

Redactie de heer G.D. Duursma

In 1926 bedroeg het aantal leden ruim 500. Het eerste Belgische lid dat ik kon vinden was de heer Dekkerhissink uit Brussel.

Inmiddels brachten de heren G.D. Duursma en J.M. Van den Houten elk een cactusboek uit.

Iets bescheidener maar zeer mooi is het gedicht "Mijn Cactus" door Joan, dat verscheen in 1927 in Succulenta.

MIJN CACTUS

In 't venster van mijn woning
Daar staat een wonder ding.
Het is een booze koning
Dien 'k van een vriend ontving.

Geen purper dekt zijn leden,
Groen is zijn simpel kleed,
Wie hem te na wil treden
Vindt hem tot weer gereed.

Want 'k vind op zijn randen
Veel doornen, hel gekleurd
En daardoor zijn mijn handen
Reeds vaak gewond, gescheurd.

Vanaf 1928 zorgde de nieuwe redacteur voor een ander hoofd van het tijdschrift.

Pogingen om de kringen Haarlem en Groningen op te richten mislukten. Mevrouw Wed. Van Hoytema liet de vereniging een erfenis na van 80 planten. Leuk meegenomen zult u zeggen, maar om de erfenisrechten te kunnen betalen besliste het bestuur de planten onder de leden te verloten. 200 Loten à f 0,50 werden uitgegeven. Het bestuur zat met de handen in het haar want er kwamen minstens 400 aanvragen om loten binnen. Er moest discreet planten aangevuld worden om een geslaagde tombola te organiseren. De erfenisrechten konden wèl worden betaald.

In de negende jaargang kon ik lezen dat het premieboekje "Onze vetplanten van maand tot maand" was uitgeput, zodat de nieuwe leden het zonder moesten doen. Nergens vond ik wanneer het werd gemaakt of wat het inhield.

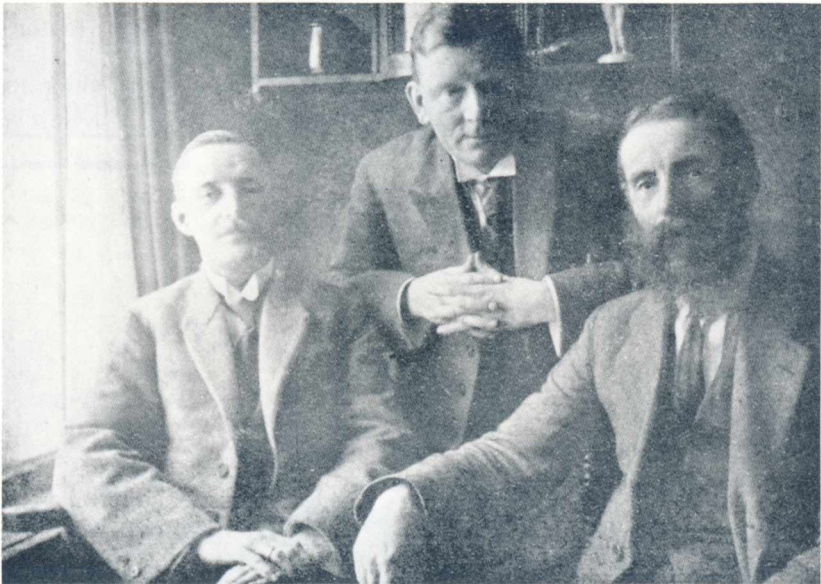
Het 10-jarig bestaan van Succulenta. "Dit moet iets speciaals worden", besliste het voltallige bestuur.

Een radiouitzending door de voorzitter, een tweede tentoonstelling op 7-8-9 juni 1929 met 1.719 bezoekers en een jubileumtijdschrift van 46 bladzijden met 20 foto's in twee kleuren werd uitgegeven. Een feestvergadering te Amsterdam, de uitgifte van een cactusboek door de heer J.J. Verbeek-Wolthuys en het Vademecum van de heer Ch. de Ringh maakte dit jaar spectaculair.

Alsof dit nog niet voldoende was, kreeg de club van de familie van wijlen de heer De Laet 2 kostbare fotoalbums.

De oproep in 1930 om het ledenaantal de duizend te laten bereiken heeft de heer Alwin Berger misschien aangespoord om lid te worden.

Op 7 november 1930 startte de kring Haarlem. Met 1.004 leden sluitte we het jaar af. De leden kregen dat jaar 260 bladzijden tekst te lezen.

Van links naar rechts de heren G.D. DUURSMa, J.M. VAN DEN HOUTEN en J.J. VERBEEK-WOLTHUYS tijdens een bestuursvergadering gehouden in 1922.

In 1931 verscheen het Pettes cactusalbum geschreven door de heer G.D. Duursma.

De heer De Ringh gaf cactuswijsheid ten gehore op golflengte 1875. Hij maakte van die uitzending gebruik om het boek van G.D. Duursma voor te stellen en het was uiteraard een geschikt moment om de luisteraars van het bestaan van Succulenta op de hoogte te brengen.

De afdelingen Groningen en 't Gooi werden nu, we noteren 1931 gesticht.

Op 21 april 1931 overleed de bekende cactuskenner Alwin Berger.

De kring Amsterdam kon de heer J.C. van Balen uit Pretoria strikken om tijdens zijn vakantie op 11 september 1931 een lezing te houden. Dit werd uiteraard bij de leden enthousiast onthaald.

(wordt vervolgd)

Leuchtenbergia principis

AAT DE VRIES

Leuchtenbergia is een monotypisch geslacht; dat wil zeggen: het omvat slechts één soort, nl. *L. principis*. Het is bovendien een plant die met geen andere is te verwarren en die — mag aangenomen worden — nagenoeg bij ieder bekend is. Wat valt er over zo'n plant nu te vertellen?

Het is een wonderlijk buitenbeentje onder de cactussen, met een wonderlijke naam. Principis betekent zoiets als "prinselijk". En dan dat Leuchtenbergia! Kennelijk is er een meneer of een mevrouw van die naam geweest. Maar wie dan wel? Welnu, het geslacht is genoemd naar de zwager van Napoleon Bonaparte, Eugène de Beauharnais, Hertog van Leuchtenberg en prins van Eichstädt, de zoon dus van Joséphine de Beauharnais. Hij was een staatsman en leefde van 1781 tot 1824. Waarom zijn naam gebruikt is, dus wat hij te maken heeft met biologie of botanie, heb ik nergens kunnen vinden.

Oude bekende

De plant is al een oude bekende, beschreven door Sir William Hooker in 1848. Haar groeigebied is een uitgestrekt areaal in Midden- en Noord-Mexico. Ze groeit daar in een kalkachtige bodem en ook wel op leisteen, op hoogten tot 2000 m. Die leisteen is er waarschijnlijk de oorzaak van dat nogal eens wordt aanbevolen aan het grondmengsel klei of leem toe te voegen. Ondergronds bezit *L. principis* een dikke peenachtige wortel. Op latere leeftijd kan de plant zijtakken maken. Rond elke stam bevindt zich een onregelmatige spiraal van vingervormige tuberkels. Deze zijn op doorsnede driehoekig, een vlakke kant naar boven gericht; zij kunnen wel 15 cm lang worden. Aan de top daarvan bevindt zich het areool. De dorens zijn enigszins strovormig of papierachtig, slap en onregelmatig. De centrale doren, die een lengte kan bereiken van 15 cm, wijst recht naar boven. De kleur van de tuberkels wordt omschreven als blauw-groen; ik zou de kleur liever grizig-groen willen noemen.

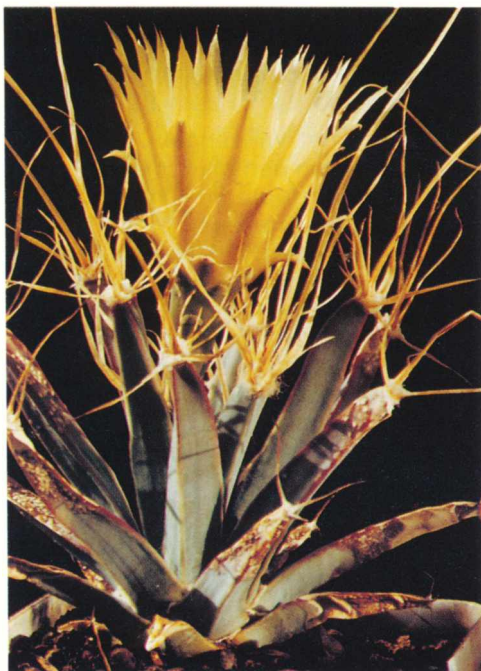
Sterke planten

De planten zijn sterk en groeien goed op eigen wortel. Zij verlangen — zoals veel van hun familieleden — een goed doorlatende grond en in de zomer flink wat water. Zij zijn bestand tegen direct zonlicht. In de winter moeten ze absoluut droog gehouden worden, waarbij naar mijn ervaring de temperatuur gerust mag dalen tot 0°C. Ook gedurende korte tijd wat vorst deert hun niet, mits ze hard gekweekt zijn. Hard gekweekt wil dus zeggen: vroeg de watergift beëindigen, zeg half september. De plant blijft dan nog een tijdlang actief bezig: ze ademt en verliest daardoor vocht, zodat het celvocht indikt en het vriespunt van dit vocht daalt. Iets dat overeenkomst vertoont met een sterke zout-oplossing. Ook die bevriest pas bij een temperatuur onder 0.

Nog iets over de bloei

Volgens alles wat ik gelezen heb moet de bloem glanzend geel zijn, groot, wel een 8 à 10 cm in doorsnede, met buitenbladen die roodachtig zijn met een bruine middenstreep. De bloem verspreidt een aangename geur en blijft gedurende vele dagen — tot een week — open. Ik heb deze gegevens verzameld uit de literatuur. Zelf heb ik 6 planten, waaronder enkele jongere, maar ik heb ze nog nooit in bloei gekregen.

De bloem komt voor op het uiteinde van de jonge nieuwgevormde tuberkels.

Leuchtenbergia principis

Foto: Th. Neutelings

Bij het doorsnuffelen van de literatuur viel het me op, dat er nagenoeg geen melding wordt gemaakt van de vrucht en de zaden. Britton en Rose zeggen, nota bene ruim 75 jaar na de officiële beschrijving "de vrucht springt waarschijnlijk open met een opening aan de basis" en voorts "de vrucht is waarschijnlijk droog". En over de zaden: "deze zijn donkerbruin". Concreet vind ik tenslotte elders dat de plant grijze, schubachtige vruchten voortbrengt, die zwartachtige zaden bevatten". Zwartachtig, wat men daar ook onder mag verstaan.

Tot slot

Leuchtenbergia principis is probleemloos uit zaad op te kweken. Het Clichéfonds heeft regelmatig zaad van *L. principis* in de aanbieding. Aanbevolen wordt om ze in het eerste jaar enige keren — drie keer, las ik — te verspenen. Dat bevordert de groei. Ik zelf ben een beetje te gemakzuchtig om vaak te verplanten en ik moet zeggen: ze groeien, wat mij betreft, in het juiste tempo. Voor mij wil dat zeggen: niet al te snel. Een klein kasje is maar zó vol! In de natuur zijn planten gevonden van 70 cm hoog.

De plant heeft een bizar uiterlijk, ik wees daar al op. Ze is met geen andere plant te verwarren. Bij het klimmen der jaren drogen de armen, beginnende vanaf het areool, uit en brokkelen af. Oudere planten hebben dan ook een kale onderstam, voorzien van de lidtekens van de verdwenen tuberkels. Bovendien zijn zij voorzien van een pluk van die vingervormige uitgroeisels. Vele schrijvers wijzen op de sterke gelijkenis van deze planten met agaven (*A. filifera*), maar ik vind, dat ze nog het meest lijken op *Leuchtenbergia principis*.

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: J. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.
 Vice-voorzitter: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964.
 Secretaris: F.R. de Groot, Punter 26-10, 8242 EA Lelystad. Tel.: 03200-41379.
 Penningmeester: J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel. Tel.: 04132-72917. Giro-rek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Alg. Bestuurslid: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.
 Alg. Bestuurslid: W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel.: 03484-1083.
 Alg. Bestuurslid: M.J. van Eijdsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen.
 Alg. Bestuurslid afd. België: J. de Wael, St. Rumoldusstr. 109, B 1851, Grimbergen, België.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: M.J. van Eijdsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen. Aanmelding en verzoeken om inlichtingen uitsluitend schriftelijk.
 Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, jeugdleden f 17,50, leden in België Bfrs. 625 en voor elders wonende leden f 50,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.
 Opzeggen: uiterlijk 1 december, schriftelijk, bij de ledenadministratie.

LOSSE NUMMERS

Prijs f 5,-. Aan te vragen voor het lopende jaar bij de ledenadministratie, overige jaren bij de secretaris.

MAANDBLAD

Hoofdredacteur: C.A.L. Bercht, Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.
 Redacteur: J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2263 HM Leidschendam.
 Redacteur: Th.W.M. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.
 Rubrieksmedewerkers: H. en R. van Donkelaar, A. Pullen, H. Ruinaard, A. v. Uijen en B. Zonneveld.
 Verenigingsnieuws: F.R. de Groot. Sluitingsdatum 15e van de maand vóór verschijnen.
 Vraag en Aanbod en Advertenties: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964. Sluitingsdatum: 15e van de maand vóór verschijnen.

ADVERTENTIETARIEVEN:

1/16 pag. f 30,-; 1/8 pag. f 55,-; 1/4 pag. f 85,-; 1/2 pag. f 140,-; 1 pag. f 240,-.
 Kortingen op aanvraag.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: voor informatie over en verkoop van het Discoboek en "Wat Betekent die Naam". M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden. Tel. 04199-3856.
 Het boek Discocactus door A.F.H. Buining. Omvat 224 pag., 60 kleurenfoto's en 84 z/w foto's. Nog slechts voorradig in Engels en Duits. Prijs op aanvraag.
 Het boek "Wat Betekent die Naam". Verklarend woordenboek van nagenoeg alle voorkomende Latijnse cactus- en vetplantennamen. Prijs f 12,50 + f 3,- verzendkosten per stuk.
 Bestellen door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds te Ammerzoden onder vermelding van het gewenste artikel.
 Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.
 Diatheek: J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel.: 045-272461.
 Ruilen zonder Huilen: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.
 Bibliotheek: J. Magnin, Ooiveaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Katalogus a f 1,50 te bestellen op girorek. 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELN

1. Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1986. Prijs f 6,- per stuk.
2. Bewaarbanden voor het tijdschrift. Een jaargang per band. Prijs f 16,- per stuk incl. portokosten.
3. Verenigingsspelden in broche-vorm of als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk.
4. Ansichtkaarten met afbeeldingen van Succulenten. Prijs per set van 10 kaarten f 2,50.
5. Propaganda-folders.

Bij afname van grotere hoeveelheden gelden kortingen.

Informatie bij: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.

Bestellen uitsluitend door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 3742400 t.n.v. Succulenta afd. verkoop te Lunteren, onder vermelding van het gewenste artikel.

Voor België: rekeningnummer 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Volkel.

EVENEMENTENKALENDER

- 18 juni : Open dag afd. Nijmegen, 12.00-17.00 uur. Info bij R. Maessen, Wezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen.
- 24 juni : Plantenbeurs van de afd. Dordrecht, info in het maartnummer.
- 24 juni : Tijdens cactusbeurs te Dordrecht: Open dag Bloemen- en plantentuin van Donkelaar.
- 2 juli : Open deur dag rond Brugge, bij 8 leden van de Belgische ver. Grusonia. Info in het meinummer.
- 6 t/m 8 juli : Fuchsiadagen. Bloemen- en plantentuin van Donkelaar.
- 19 augustus : Regionale ruilbeurs afd. West-Brabant. Info in het aprilnummer.
- 26 augustus : Succulentenbeurs van het Oosten, in de Hanzehof te Zutphen.
- 26 augustus : Plantenbeurs te Schimmert, afd. Zuid-Limburg.
- 26 augustus : Hoyadag. Bloemen- en plantentuin van Donkelaar.
- 2 september : 12e Internationale cactus- en vetplantenmarkt te Nijmegen, info in dit nummer.
- 2 t/m 3 sept. : Open deur dagen bij J. Gielis, Pappotstr. 49 Westerlo-Tongerloo, België.
- 8 t/m 17 sept. : Cactusreis naar Blanes in Spanje, afhankelijk van het aantal inschrijvingen dat op 1 juni bij Hr. Sterk binnen was.
- 24 september : Succulentenbeurs van de Belgische ver. "Leuchtenbergia", info in het aprilnummer.
- 30 sept./1 okt. : ELK 1989 te Blankenberge, inschrijfformulier in dit nummer.
- 7 oktober : Cactus- en Vetplantenbeurs in Zuidlaren, info in het aprilnummer.
- 7 oktober : Euphorbiadag. Bloemen- en plantentuin van Donkelaar.

Een REDEN TE MEER om ons tijdens Uw vakantie te bezoeken.

Wij kregen zojuist binnen een ZEER GROTE collectie Agaves, Haworthias en Aloes.

CACTUSKWEKERIJ LAKERVELD

LEXMOND

Tel. 03474-1718

(tussen Lexmond en Meerkerk)

Lakerveld 89

**Geopend: zat. 8-17 uur, maandag t/m vrijdag alleen na tel. afspraak.
COLLECTIES TE KOOP GEVRAAGD.**

OVERZICHT VAN DE AFDELINGS-SECRETARIATEN

Daar er nogal wat wijzigingen in de afd. secr. zijn geweest en om het onderlinge contact te bevorderen volgt hier een overzicht van de secretariaten per april 1989.

Afdeling	Secretaris	Adres	PostcodePlaats	Telefoon
Achterhoek	Mevr. A. Heijnen	Nr. 97/2	7116 TC Kotten	05434-314
Amsterdam	J.P. Betlem	Aalscholver 27	3641 WB Mijdrecht	02979-82268
Arnhem	Mevr. J.M. Smit-Reesink	Pr. W. Alexanderl. 104	6721 AE Bennekom	08389-17551
Delfzijl e.o.	C.A. Folkers	Parklaan 84	9675 AD Winschoten	05970-15045
Dordrecht e.o.	G.F. Meijer	Burg. Jaslaan 48	3319 AC Dordrecht	078-162978
Eindhoven	Mevr. P. Visscher	Banstraat 20	5506 LA Veldhoven	04905-1783
Gooi- en Eemland	B. Meijering	Dopperstraat 92	3752 JH Bunschoten	03499-85730
Gorinchem/Den Bosch	M. Jamin	Jan Oomsstraat 6	5324 BB Ammerzoden	04199-3856
Gouda e.o.	Mevr. G.J. Maas	Westringdijk 34	2841 LW Moordrecht	01827-3059
Groningen	W.M. de Boer	Ruimtevaartl. 39	6902 ZB Hoogezand	05980-23841
Haarlem	H. Bertram	Zomervaart 46	2033 DA Haarlem	023-360365
Den Helder e.o.	W. Lohrengel	Kanaalweg 15	1782 GA Den Helder	02230-25777
Hoeksche Waard	Mevr. J. Hoogvliet	M. Oosteromstr. 7	3262 GH Oud Beijerland	01860-17925
Drenthe	Mevr. A. Groidanus	Schapendrift 163	9411 BP Beilen	05930-4884
IJsselstreek	A.J.D. Melcherts	Molenstraat 48	7581 BP Losser	05423-84695
Kennemerland	G. Klees	Witte de Withstraat 1	1901 VR Castricum	02518-50839
Leiden	S. Kooij	Greeneveld 4	2203 BP Noordwijk	01719-12904
Nijmegen	Mevr. R. Maessen-Claessen	Wezenhof 12-32	6536 EZ Nijmegen	080-440425
Noord- en Midden-Limburg	J. Joosten	Zalzerkampweg 84	5926 PL Venlo	077-827863
's-Gravenhage e.o.	Mevr. N. Borgs	De Genestetlaan 83	2522 LB Den Haag	070-935208
Rotterdam	Mevr. E. Kleiman-v.d. Bosch	Paulus Potterlaan 31	2902 GN Capelle a/d IJssel	010-4516559
Tilburg	A. de Rooy	Ringbaan Oost 169	5014 GB Tilburg	
Utrecht e.o.	J. Franken	Gr. Gerlachsingel 5	3434 SL Nieuwegein	03402-65141
Voorne-Putten-Rozenburg	M.A. Wagemaker	Duindoornstraat 27	3222 XD Hellevoetsluis	01883-12357
West-Brabant	J. Koevoets	Seringenstraat 15	4711 LZ St. Willebrord	01653-4548
West-Friesland	H. Hagenaars	Spinel 32	1703 GH Heerhugowaard	02207-16612
Zaanstreek	J. Rozemeijer	Dorpstraat 69	1531 HB Wormer	02982-4260
Zeeland	G. Spee	Diepeneestraat 4	4454 BJ Borssele	01105-2595
Zuid-Limburg	J.M.G. Verwers	Citrusstraat 7	6412 WL Heerlen	045-727359
Zwolle	Mevr. W. Adams	Tormentilweg 32	8042 MJ Zwolle	038-227259
Fryslan	W.K. Bourgonje	van Sytzamastraat 22	8933 DW Leeuwarden	058-138834
Flevoezoom	A. v.d. Sneek	Karveel 12-26	8231 AS Lelystad	03200-21587
Brabant België	Willy van Ransbeek	Merchtemsebaan 9	B-1700 Asse België	02-4524917

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Amsterdam

: Ken Schreck zal deze avond verzorgen.
Plaats: De Hortus, Plantage Middenlaan 2, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Delfzijl en omstreken

24 juni : Kasje kijken door de afd. Groningen bij onze leden in Winschoten.

Afd. Dordrecht en omstreken

12 juli : Buitenvergadering bij kwekerij Lakerveld.

Afd. Eindhoven

3 juli : Door eigen leden, over kweekmethoden, kas, open lucht en vensterbank.
Plaats: Zaal "de Schalm", Meiveld 2 te Veldhoven. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Flevozoom

19 juni : Onderlinge ruilbeurs en sprekers uit eigen kring.
Plaats: Groen van Prinstererschool, Verkeersweg 51, Harderwijk. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Gorinchem/Den Bosch

10 juni : Kasbezoek omgeving Werkendam.
14 augustus : Kasbezoek omgeving Heesch-Geffen.

Afd. Gouda en omstreken

17 juni : Dagtocht per bus naar België.

Afd. 's-Gravenhage e.o.

22 juni : Praatavond, plant van de maand Sedum.
Plaats: Grote zaal sporthal "Zuidhaghe", Melis Stokelaan 1201, Den Haag.

Afd. Groningen

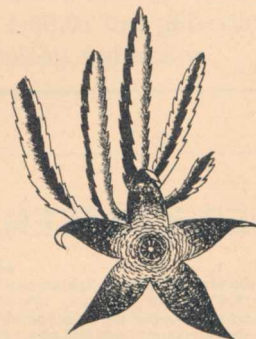
24 juni : Kasje kijken in Winschoten.

Afd. Nijmegen

22 juni : Avondbezoek aan Fa. van Workum, Bredestr. 19a, Herveld.
4 juli : Lezing door P. Giepmans, niet over cactussen.
8 augustus : Interne excursie naar J. Clabbers en G. Uil.
Plaats: Rijksmiddelbare Tuinbouwschool, Energieweg 19, Nijmegen.

Gedurende de zomermaanden is een bezoek aan onze kassen en tuinen altijd een verrassing en tevens een mooi uitstapje.

Naast de andere succulenten is er altijd een grote keus in ROTS- en ANDERE VASTE planten, KUIP- en HEIDE-achtigen; ALLES IN POT. In de maanden juni, juli en augustus op vertoon van advertenties 10% KORTING op ALLE planten.

Bloemen- en plantentuin

VAN DONKELAAR

Werkendam

Laantje 1

Tel. 01835-1430

Giro 1509830

Afd. West-Brabant

24 juni : Interne ruilbeurs, plantenkeuring en verloting.
Plaats: Café-Restaurant De Linden, Markt 82, Etten-Leur. Aanvang: 14.00 uur.

Afd. IJsselstreek

24 juni : Excursie Venlo-Roermond-Duitsland met eigen auto's.

Afd. Zeeland

30 juni : Lezing door Gustaf Cools over zijn reis door Zuidelijk-Afrika.
Plaats: Thomaskapel, Vrijlandstraat Middelburg. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Zuid-Limburg

17/18 en : Open dagen voor onze leden, door onze leden.

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTERVERENIGINGEN

CACTUSWEELENDE Noorderkempen. tel.: 03-6519211 M. Bastiaenssens.

20 juli : Panel en diavoordracht van en door de leden.
Plaats: "Vogelengang", Miksebaan in Brasschaat. Aanvang: 20.00 uur.

GRUSIONIA. tel.: 050-824660 Johan Keirse.

11 augustus : De kleine geslachten: voorgesteld door Firmin Vergauwen.
Plaats: Zaal "Vijverhof", Kortrijkstr. in Tielt. Aanvang: 20.00 uur.

LEUCHTENBERGIA

28 juli : Vrije vergadering met dia's van eigen leden.
Plaats: "Dienstencentrum", Schoolstr. in Schilde. Aanvang: 20.00 uur.

CACTUSKWEKERIJ

Special Plants

H. de Vries, Folgeralaan 2B
Drachten, tel. 05120-20699

Kas open:

di. t/m vrij. van 10.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00-17.00 uur
maandag gesloten

SOUTHWEST SEEDS

CACTUSSEN- EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUG & VIVI ROWLAND
200 Spring Road • Kempston, Bedford • England MK42-6ND
Telephone Bedford (0234) 56970

DER KAKTEENLADEN *hobbybenodigheden/boeken*

Verzendhandel

NIEUWS VAN DE BOEKENMARKT:
ANTIQUARISCHE EN MODERNE LITERATUUR

Werdermann/Blühende Kakteen u.a. sukk. Pflanzen, 1930-39, 42 Mappen (komplett) DM 3200,-; Jacobsen/Handbuch der Sukkulenten Pflanzen, 1954-55, 3 Bände DM 580,-; Daul/Handbuch der Kakteenkunde 1890, DM 360,-; Labouret/Monographie de la Famille des Cactées (1851) DM 820,-; Schelle/Kakteen 1926 DM 95,-; Förster/Handbuch der Cacteenkunde 1946 DM 480,-; Berger/Entwicklungslinien der Kakteen 1926 DM 110,-; Backeberg/Neue Kakteen 1931 DM 85,-; Berger/Die Kakteen 1929 DM 130,- (weitere antiqu. Literatur in unserer Lagerliste 13).

ONMISBAAR VOOR ELKE KWEKER: Robuuste LUCHTAUTOMATEN voor Uw kas enz. Heeft U problemen? Vraag onze uitgebreide documentatie aan. (1 intern. antwoordcoupon).

Vraag onze catalogi aan d.m.v. 2 internationale antwoordcoupons (postkantoor).

JÖRG KÖPPER
VERSANDGESCHÄFT FÜR HOBBYARTIKEL

DER KAKTEENLADEN

VERSANDBUCHHANDLUNG UND ANTIQUARIAT
LOCKFINKE 7
D-5600 WUPPERTAL 1

EUROPESE LANDEN KONFERENTIE 1989.

Plaats: Domein Duinse Polders te Blankenberge.

De E.L.K. gaat niet meer door te Houthalen-Hengelhof i.v.m. een dermate grote prijsverhoging dat het ons onmogelijk is gebleken nog langer van deze accommodatie gebruik te maken.

Daar dit ons vrij recent is medegedeeld was het moeilijk om op korte termijn een alternatief te zoeken, daar men dit meestal al een jaar tevoren moet reserveren.

Voor dit jaar is het de Duinse Polders te Blankenberge geworden aan de Belgische zeekust, gemakkelijk te bereiken via de autowegen.

Het programma van dit jaar:

Zaterdag 30-9-89.

14.30 uur van de Abeele, Uebelmannias (ned. gespr.)

16.30 uur Augustin (Oostenrijk) Sulcorebutia Boliviëreis (duits).

18.00 uur Avondmaal.

19.30 uur Opening E.L.K. Welkomstwoord.

20.00 uur Tom Jenkins Namibiëreis (engels).

daarna gezellig samenzijn.

Zondag 1-10-89:

08.00 uur Ontbijt.

09.30 uur H. de Looze Succulenten van de Noord-Westkust van de Verenigde Staten (ned.).

11.00 uur De Lange Succulenten (frans).

13.00 uur Middagmaal.

Inschrijfformulier E.L.K. 1989 te Blankenberge.

Terug te zenden aan: J. Linden, Onderste Wehr 53, 6433 LC Hoensbroek, tel. 045-220966.

Inschrijven is mogelijk tot 15 augustus 1989.

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Telefoon:

Aantal personen: Kinderen:

Volledig weekend: à f 96,- à f 39,- à f 52,-

toeslag 1 pers. f 16,50

Alleen zaterdag à f 25,- à f 7,50

Alleen zondag à f 27,50 à f 10,-

Deelname zonder: weekend à f 22,- zaterdag à f 11,-

zondag à f 11,-

De inschrijvingen worden slechts geboekt na ontvangst van het verschuldigde bedrag. Boeking kunnen gestort worden op postrekening 1505984 ten name van J. Linden, Onderste Wehr 53 Hoensbroek.

Ruil- en Verkoopbeurs.

Aan de deelnemers van de E.L.K. 1989 op 30 september en 1 oktober wordt de gelegenheid geboden hun planten te ruilen of te verkopen.

Zowel liefhebbers als handelaren zijn tot de beurs toegelaten op voorwaarde dat zij ingeschreven zijn als deelnemer van het E.L.K. hetzij voor het volledige weekend, hetzij gedeeltelijk, hetzij zonder overnachting of eten. De prijzen per lopende meter (tafel) wordt hetzelfde gehouden als vorig jaar n.l.

voor liefhebbers: 170 bfrs per meter; 320 bfrs voor twee meter.

wie meer dan twee wil hebben wordt beschouwd als handelaar en betaalt vanaf de derde meter 500 bfrs. per meter.

voor handelaren: 500 bfrs per meter. Voor de huur van een grotere ruimte of afzonderlijk lokaal kan steeds contact opgenomen worden met onderstaand telefoonnummer.

De toewijzing van tafels gebeurt naar datum van binnenkomst van de betaling.

De betaling kan slechts geschieden op: Postrekening 000.0693098.33 van dhr. G. Cools, Adrinkhovenlaan 107, 2210 Borsbeek, onder vermelding van het aantal meters.

Telefoonnummer van dhr. Cools: 09-3233210018.

Alle deelnemers dienen zich te houden aan de Conventie van Washington in zake wildplanten, bij inbreuk hierop is de E.L.K. organisatie niet verantwoordelijk.

Wij hopen u ook dit jaar weer te ontmoeten op de E.L.K. te Blankenberge.

VIVOKA 88 WEER EEN SUCCES

Afgelopen jaar werd voor de 9e maal te Middelburg de tentoonstelling VIVOKA gehouden.

Deze show word tweejaarlijks georganiseerd door de samenwerkende verenigingen "Succulenta afd. Zeeland", aquariumvereniging "Barbus Conchonus" en vogelvereniging "De Vogelliefhebbers". Hiertoe is een commissie gevormd waarin van elke vereniging een 5-tal leden zitting hebben.

Na een klein jaar van voorbereiding werd op 23 dec. gestart met de opbouw van de show, hetgeen in 3 dagen tijd moest gebeuren.

Van onze afdeling waren hiervoor een achttal zeer gemotiveerde leden op komen draven, opvallend hierbij dat dit altijd dezelfde zijn.

Op vrijdagavond 25 dec. werd de show geopend door dhr. Vinke, wethouder der Gemeente Middelburg. Hierbij werden tevens de scheidende commissieleden J. Antheunisse, P. Dekker en A. de Rijke in het zonnetje gezet, zij waren jarenlang de stuwende krachten achter VIVOKA en gaan nu van een welverdiende rust genieten???

Ondanks het slechte weer wisten vele liefhebbers de Vleeshal, uniek gelegen in het hart van Middelburg, te vinden.

Hierbij mochten we ook onze voorzitter dhr. Defesche en echtgenote begroeten, en die ons dan ook zeer complimenteerden met deze show.

Dat VIVOKA bekend is blijkt ook uit het bezoek van een aantal liefhebbers uit België en zelfs Engeland. Na afloop van de tentoonstelling telden we ruim 2300 bezoekers. Onze afdeling had op deze show de beschikking over 2 grote tafels van totaal 20 m² waarop de medewerkende leden op kunstige wijze hun mooie planten uitgesteld hadden, er waren ruim 400 planten nodig alsmede 60 zakken grond en 2 ton keien om het geheel aan te kleden.

Verder was er ook een verkoop en promotiestand ingericht.

Verspreid over de zaal waren verder een 20-tal grote aquaria opgesteld met een keur van tropische vissen en in 5 grote volière's waren een groot aantal prachtige vogels ondergebracht.

In een mooi aangelegde vijver waren 6 koppels bijzondere siereenden te bewonderen, geleverd door de vereniging "Aviornis". De groenvoorziening werd verzorgd door kwekerij "Het Moesbosch" en in een stand van orchideeenkwekerij Wekking waren vele prachtige orchideeën te bewonderen.

Verder was er een boekenstand van de Fa. Bikker waar een groot aantal boeken betreffende de tentoongestelde hobby's verkrijgbaar waren.

Ook het vogelasiel "De Mikke" welbekend van de stookolieslachtoffers was weer present met een info stand en op een video waren promotiefilms te zien van de meewerkende verenigingen.

Om de onkosten te drukken was er een verloting georganiseerd waarbij maar liefst 4000 loten verkocht werden.

WERNER REPPENHAGEN

DIE GATTUNG MAMMILLARIA (nach den heutigen stand meines Wissens, 1988)

2e bewerkte en uitgebreide druk in praktische kunststofband.
EEN MUST VOOR ELKE CACTUSLIEFHEBBER.

Te bestellen door overmaking van DM 63,40 op rekening 300 00-669 t.n.v.
PSA Saarbrücken BLZ 590 100 66 of door zending van een Eurocheque ad.
DM 63,40 t.n.v. G. Simon, Postfach 1437, D7770 Überlingen.

Financieel is deze show dan ook zeker geslaagd zodat we met veel voldoening kunnen terugblikken en de motivatie opbrengen voor de volgende show. Deze zal dan voor de 10e maal gehouden worden in 1990 en we zullen trachten hier dan ook weer iets bijzonders van te maken. Hierbij nog een woord van dank aan alle medewerkers en ook aan alle bezoekers voor hun belangstelling.

Bertus Spee, secretaris
 Secretariaat: Diepeneestraat 4, 4454 BJ Borssele. Tel.: 01105-2595.

12e INTERNATIONALE CACTUS- EN VETPLANTENMARKT NIJMEGEN

Op zaterdag 2 september 1989 houdt de afdeling Nijmegen voor de 12e maal haar jaarlijkse cactus- en vetplantenmarkt.

Ook dit jaar wordt de markt gehouden in de zalen van het Kolpinghuis te Nijmegen (circa 5 minuten lopen van het Centraal Station, zie plattegrond).

Deze markt biedt niet alleen een ideale mogelijkheid aan iedere succulentieliefhebber om planten te ruilen of tegen een redelijke vergoeding aan te schaffen, maar is ook de gelegenheid bij uitstek om contacten met andere liefhebbers te leggen of te versterken.

Uit het oogpunt van natuurbescherming wordt van standhouders verwacht dat zij geen natuurimporten aanbieden.

De zaal is voor deelnemers geopend vanaf 8.00 uur en voor bezoekers van 9.00 uur tot 16.00 uur.

Ter bestrijding van de onkosten zal van volwassen bezoekers f 1,- entree worden geheven.

Reservering tafels:

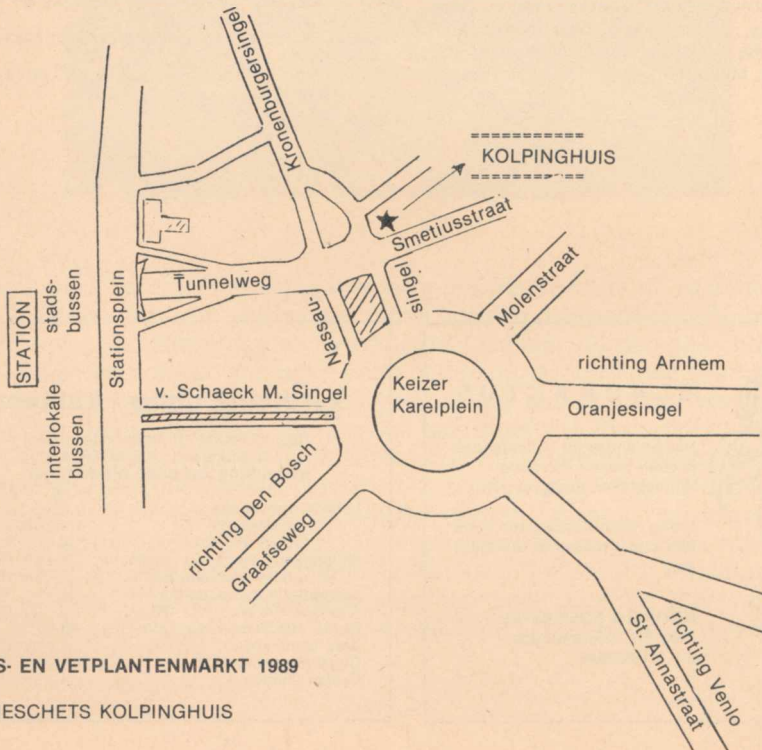
Tafels kunnen worden gehuurd à f 5,- per strekkende meter. Evenals vorig jaar is er maximaal 120 meter beschikbaar.

Reservering binnenland: alleen door overmaking van het juiste bedrag op giro 1914156 t.n.v. Succulenta afd. Nijmegen te Herpen.

Reservering buitenland: telefonisch op onderstaand telefoonnummer.

Reservering geschiedt op volgorde van binnenkomst.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met Th. Heijnsdijk, Coehoornstraat 30, 6521 CE Nijmegen, tel. 080-220130.

CACTUS- EN VETPLANTENMARKT 1989

SITUATIESCHETS KOLPINGHUIS

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het augustus-nummer moeten vóór 15 juli bij de heer **M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie van **max. 6 regels** zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Gevraagd: Van jaargang 1987 SUCCULENTA de no's 1, 2, 7, 8, 11 en 12. F. Crabbé, Eikendreef 20, 2080 Kapellen (B).

Te koop: Verzameling vetplanten en cactussen. Liefst alles in één koop. Gaarne tel. afspraak. Mevr. Erich, Bredascheweg 341a, 5037 LC Tilburg, tel. 013-674338.

Gevraagd: Geleibare planten van *Notocactus ottonis vencluanus*. Gert Ubink, Mijnsherenweg 20, 1433 AS Kudelstaart, tel. 02977-26880.

Te koop: Wegens omstandigheden mooie collectie Agaven (ruim 70 soorten) en stekken en zaailingen f 250,-; ca. 240 blz. fotokopieën over Agaven f 25,-; Die Agaven van A. Berger (herdruk) f 55,-; Agaves of continental north America van H. Gentry f 75,-. Alles in één koop f 350,-. Inlichtingen tel. 01860-19249, te bezichtigen Molentiend 29, Erp. C. Rijkers, Marktplein 4, 3261 BZ Oud Beijerland.

Gevraagd: Boeken in het Nederlands, Duits, Frans of Engels die uitsluitend gaan over *Ferocactus*, *Cleistocactus* en *Neochilenia*. Johan Vlaeminck, Rozenlaan 13, 9330 Dendermonde (B), tel. 052-215333.

NIEUWE LEDEN

Appelo K.P., Kruislaan 21, 1601 PJ Enkhuizen.
Drijver M.G.C. den, Hunthum 1B, 3632 XJ Loenen a/d Vecht

Gerritsen A., Halfaweg 51B, 3193 EB Hoogvliet.
Graaf C.H. de, Wilgenplantsoen 1, 4537 VA Terneuzen.
Hoekman L., Magnoliastraat 13, 4431 DN 's-Gravenpolder.
Hoogwerf R., Rodenrijseweg 24, 2651 BV Berkel.

Leeuwen P. van, Hoofdweg 55, 1424 PD De Kwakel.
Mijderwijk I., Pr. Hendrikweg 26, 8171 EH Vaassen.
Nieuwenhuize Ph., Noordweg 366, 4333 KJ Middelburg.
Oosterom E. van mevr., Menanderlaan 458, 4337 TX Middelburg.

Pralle-Deneyer L. mevr., Grote Baan 52, 01620 Drogenbos, België

Rakhorst-Luimes A.G., Buntwal 8, 3864 MZ Nijkerkerveen.
Ritman M., Achterwei 1, 9262 NR Suameer.

Salm-Verhoorck R. v.d., Wijngaardenlaan 27, 2252 XJ Voor-schoten.

Schafnitzl B., Postfach 1533, 07530 Pforzheim, B.R.D.

Sijens R., Ploienstraat 98, 9713 XT Groningen.
Stern F.R.M., Oude Dijk 21, 9956 PA Den Anel.

Suply Ignace, Diksmuidelaan 168, 02600 Berchem, België.
Wijnen A., Buizerdstraat 6, 5451 XX Mill.

Wijngaard M.F.R. v.d., J. van Stolbergstr. 203, 5923 KP Venlo-Blerick.

Zwarts-Schutte J.C., Heldersestraat 15, 1777 BD Hippo-lythushoef.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-505648.

karlheinz uhlig - kakteen

7053 KERNEN i.R. (Rommelshausen)
W.-Duitsland LILIENSTR. 5
Aanvulling op onze plantenlijst:

	DM	DM
Lobivia draxleriana	4,-	
rubescens	4,-	bis 5,-
sp.n. FR 401	4,-	
Mammillaria elegans v. schmollii	8,-	bis 15,-
hutchisoniana Form	5,-	bis 15,-
Neoporteria microsperma	4,-	
Pilosocereus sp.n. HU 490	85,-	bis 100,-
Agave attenuata v. senuata	35,-	
Aloe somalensis	7,-	bis 20,-
Cussonia paniculata	14,-	bis 16,-
Dyckia distachya	4,-	bis 7,-

Mammillaria rhodantha Link et Otto (1829)

W.J.M. STERK

Deze al bijna honderdzestig jaar lang bekende plant is volgens Britton en Rose onder minstens zeventig namen bekend, variëteiten inbegrepen. De kleur van de bedoorning is zeer variabel, van licht gelig tot donker roodbruin. Dit verschijnsel is van een groot aantal Mammillaria-soorten bekend.

M. rhodantha bloeit ieder jaar gedurende een lange tijd en levert weinig problemen op wat het kweken betreft. Hoewel ik mijn planten in een kas kweek, meen ik dat deze soort met nog een aantal andere Mammillaria's zeer geschikt is voor kamercultuur. Het is daarom ook erg vreemd dat Britton en Rose schrijven dat deze soort bij hen niet wilde bloeien. Waarschijnlijk hebben zij alleen in het wild verzamelde exemplaren van een ongunstige standplaats gehad.

Foto:
Th. Neutelings

Omdat deze soort hier al generaties lang gekweekt wordt uit zaad dat in cultuur gewonnen is, zijn vrijwel uitsluitend vormen overgebleven die hier goed bloeien doordat alleen daarvan voldoende zaad kan worden gewonnen. Wel kunnen er hierdoor uit een pakje zaad onderling verschillende exemplaren te voorschijn komen, vooral wat de bedoorning betreft, maar wat overleeft groeit en bloeit uitstekend. Dit is zeker een goed argument tegen het kopen van importen, die mogelijk meer soortzuiver zijn, maar net als de planten van Britton en Rose niet willen bloeien. De soort wordt 10 tot 30 centimeter hoog en tot 8 centimeter dik. De areolen dragen 16 tot 20 randdoorns en 4 tot 7 middendoorns. De bloemen zijn karmijnrood, soms meer rozerood. Naar mijn ervaring zijn deze planten zelfsteriel. Om zaad te krijgen is bestuiving met stuifmeel van een andere plant van liefst dezelfde soort noodzakelijk. Het is zeker voor de niet gespecialiseerde liefhebber een van de beste Mammillaria's.

Wevestraat 89, 5708 AE Helmond

Aztekium ritteri (Böd.) Böd.

PETER MANSFELD

De I.O.S. (Internationale Organisatie voor het onderzoek van Succulenten) heeft het monotypische geslacht *Aztekium* geplaatst op de lijst van bedreigde planten. Dat betekent dat het voortbestaan in de natuur bedreigd wordt. De Duitse amateurbioloog Friedrich Bödeker uit Keulen beschreef de soort ter ere van zijn vinder, Friedrich Ritter, oorspronkelijk als *Echinocactus ritteri*. Later stelde hij voor deze plant het nieuwe geslacht *Aztekium* op. De planten herinneren aan Indiaanse sculpturen. Het zou best kunnen zijn dat deze planten met hun typische uiterlijk model hebben gestaan voor Azteekse bouwwerken.

A. ritteri heeft een gedrongen, grijsgroen lichaam, dat vele horizontale groeven vertoont, waardoor de indruk ontstaat dat de plant zeer oud is. Het kleine, vlakke, spruitende plantje bloeit met kleine, "gesteelde" bloempjes. Onder het lichaam zit een krachtige penwortel. De plant is doornloos en draagt alleen in de schedel iets wol; jonge areolen bezitten 1-2 doortjes, die spoedig afvallen.

De epidermis is hard met dikwijls hoornige knobbels.

De kleine bloemen zijn wit met iets rose aan de randen van de buitenste bloembladen.

A. ritteri is een langzaam groeiende plant. Hij vraagt een zorgvuldige cultuur en is volledig ongeschikt voor beginners. Geënt zijn de planten zeer kwetsbaar, maar willen zo ook gemakkelijker bloeien. Wortelechte planten kan men het beste in een mineraalrijk, zwak zuur substraat kweken.

De vermeerdering geschiedt via spruiten of door zaad. Het zaad kiemt prima, maar de zaailingen groeien uiterst traag.

Deze soort die op de natuurlijke groeiplaatsen waarschijnlijk niet veel meer voorkomt, is niet geschikt voor de beginnende liefhebber.

Hansastraße 1, DDR-2500 Rostock

Vert.: Ludwig Bercht

Aztekium ritteri (Böd.) Böd.

De cactusvegetatie rond Filadelfia (Noordwest Paraguay)

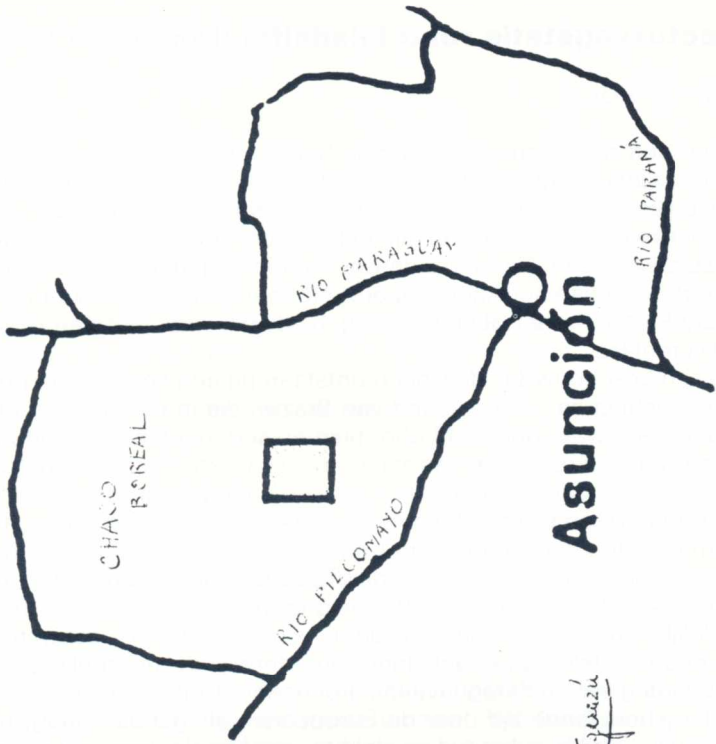
F. VANDENBROECK

Filadelfia, een nederzetting gelegen in het centrum van de Chaco Boreal of noordelijke Chaco, ligt 450 km noordelijk van Asuncion, hoofdstad van Paraguay. De Gran Chaco is een immens uitgestrekt laaglandgebied in centraal Zuid-Amerika dat zich in noord-zuid richting uitstrekt van de Sierra de Chiquitos in Zuid-Bolivia tot de Sierra de Cordoba in Argentinië, in west-oost richting van de voet van het Andesgebergte tot het stroomgebied van de rivieren Paraguay-Parana in het oosten: een gebied van ongeveer één miljoen vierkante kilometer.

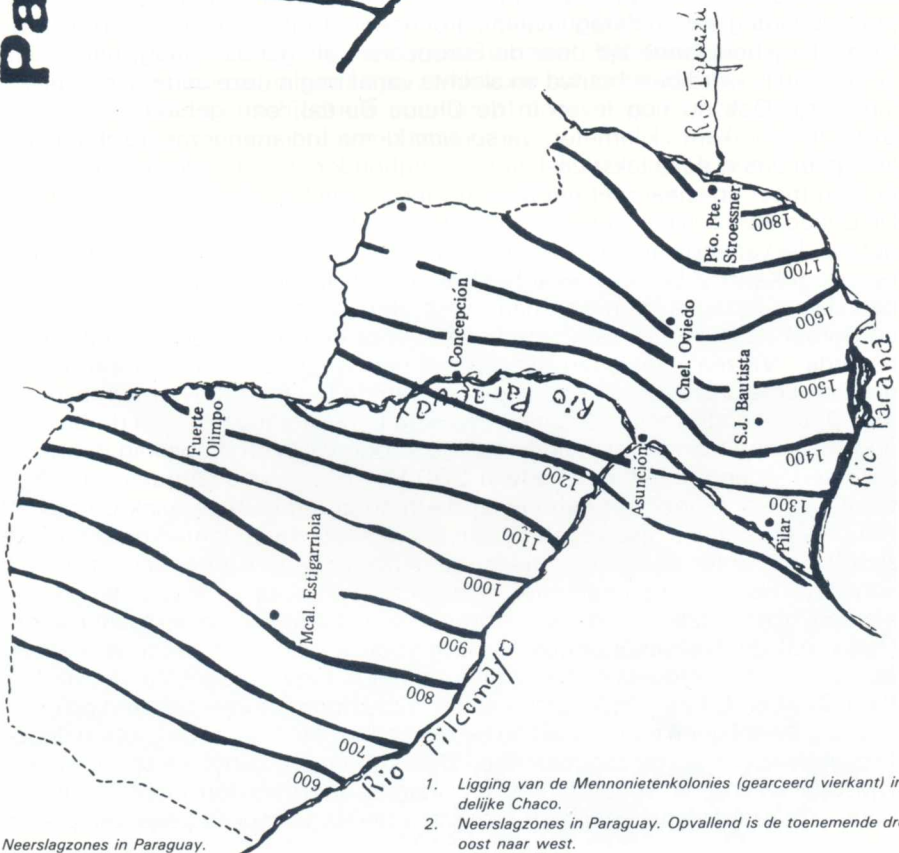
Geologisch beschouwd is de Chaco ontstaan uit een soort diepe trog tussen het Andesgebied en het hoogland van Brazilië die in de loop van duizenden jaren langzaam werd opgevuld door puin en sedimenten van beide voormelde gebergten. Het resultaat was een immense vlakte doorsneden door enkele traag stromende rivieren en met een vegetatie die vooral varieert in de noord-zuid richting. Twee rivieren komende uit de Andes, de Rio Pilcomayo en de Rio Bermejo, doorsnijden de Gran Chaco en verdelen het gebied in drie verschillende landschappelijke zones: de Chaco Boreal in het noorden, de Chaco Central tussen de Pilcomayo en Bermejo en de Chaco Austral in het zuiden. De zuidelijke en centrale Chaco (Argentijns grondgebied) werden reeds in de vorige eeuw ontsloten en gekoloniseerd, terwijl de noordelijke Chaco die praktisch integraal op Paraguayaans grondgebied ligt, vanwege zijn moeilijke toegankelijkheid lange tijd door de Europeanen als geheimzinnig, onbekend en gevaarlijk werd beschouwd en slechts vanaf begin deze eeuw werd gekoloniseerd. Ook nu nog leven in de Chaco Boreal, een gebied van zowat 300.000 vierkante kilometer, verspreide kleine Indianengemeenschappen. We gaan ons in deze tekst uitsluitend bezighouden met de noordelijke Chaco en dan meer speciaal met het gebied rond Filadelfia.

De Chaco Boreal is een volledig vlak gebied met een van oorsprong dichte vegetatie die varieert van noordwest tot zuidoost overeenkomstig het verschil in neerslag. Kaart 2 bij deze tekst heeft een duidelijk beeld van de afnemende neerslag in Paraguay van oost naar west. Het vochtige gedeelte van de Chaco Boreal nabij de Rio Paraguay bestaat voor een groot gedeelte uit zogenaamde "Várzea"-gebieden, tijdelijke of permanent overstromde moerasgebieden die ontstaan zijn onder invloed van de Rio Paraguay en zijn bijrivieren. Deze overstromingssavannen bereiken in het zuidoosten van de Chaco, door het uiterst langzame stijgen van de stroomvallei en de weinig doorlaatbare bodem een breedte van zowat 200 km. Het gebied is praktisch onbewoonbaar en de weinige gebouwen die men er vindt staan vaak op palen. Het gebied kent een rijke vegetatie van moeras- en waterplanten en kenmerkt zich hoofdzakelijk door uitgestrekte palmenbestanden (*Copernicia* sp.). Het vogelleven is er nog paradijselijk: vele soorten ooievaars, reigers, lepelaars, eenden, roofvogels, papegaaiaachtigen... e.a. komen er overvloedig voor. Ook vanaf de Transchaco-route is deze vogelwereld goed waar te nemen. Zodra men in noordwestelijke richting buiten het invloedsgebied van de Rio Paraguay komt, treedt meer en meer een dicht doornstruikenbestand op en al spoedig verschijnen daartussen de eerste cactussen. Vooral de grote zuilcactussen vallen op en de zogenaamde "flessenbomen" (*Chorisia* sp.) met hun typische xeromorfe structuur. In het uiterste noordwesten loopt dit dichte doornstruikenbestand enigszins terug om plaats te maken voor verspreide

Paraguay

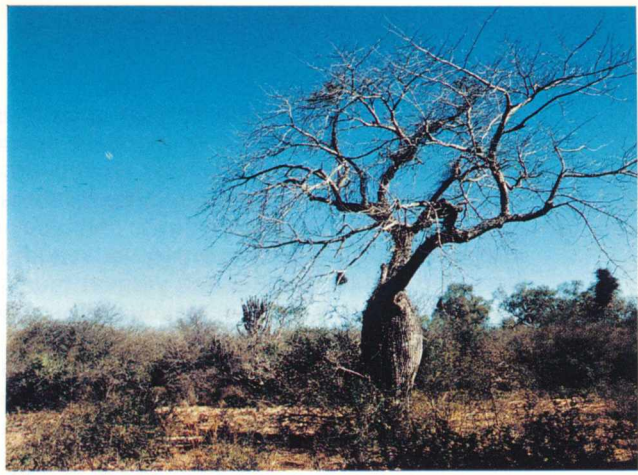

Figuur 1.

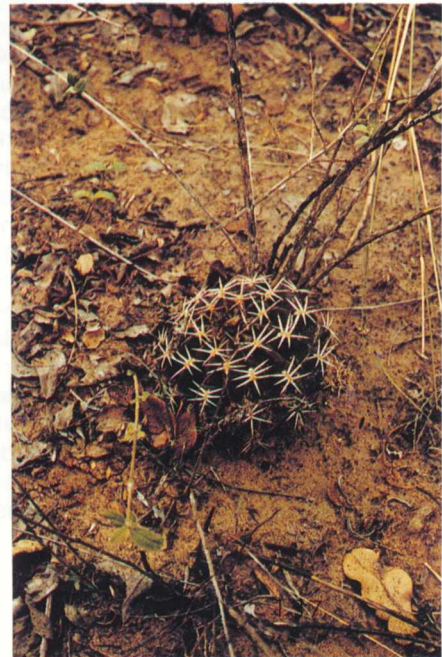

1. Ligging van de Mennonietenkolonies (gearceerd vierkant) in de noordelijke Chaco.
2. Neerslagzones in Paraguay. Opvallend is de toenemende droogte van oost naar west.

Neerslagzones in Paraguay.

2	1
4	3
	5

1. Landschap in de noordelijke Chaco met een "flesseboom" (*Chorisia insignis*).
2. Een karakterplant van de Gran Chaco is *Stetsonia coryne*. Deze zuilcactus komt er met duizenden exemplaren voor.
3. *Gymnocalycium mihanovichii* v. *filadelfiense* in zijn natuurlijke biotoop.
4. *Echinopsis rhodotricha* (syn. *E. chacoana*) nabij Filadelfia.
5. Een nog jong exemplaar van *Gymnocalycium megatae* in het zanderig substraat van een bittergrasveld.

zandvlakten. Het is tegenwoordig goed mogelijk de Chaco Boreal, althans voor een groot gedeelte en in de droge periode, te bereizen, dit voornamelijk vanwege de verbetering van de wegeninfrastructuur en de inspanning van regeringswege om het gebied steeds intenser te koloniseren. Deze ontsluiting heeft echter grote schaduwzijden: veel interessante natuurlijke biotopen zijn reeds of dreigen te worden vernietigd voor de aanleg van cultuurgronden. Een verblijf in de Chaco vergeet men niet licht: de lege, monotone en vooral bij somber weer melancholische eindeloosheid werkt vaak beklemmend op het gemoed.

Kaart 1 geeft de ligging aan van het gebied rond Filadelfia (gearceerd vierkant). Het is een hoogst eigenaardig gebied en dit zowel op botanisch als op menselijk cultureel vlak.

Filadelfia is de hoofdstad van de Mennonietenkolonie Fernheim die in 1930 door uit de Sowjet-Unie gevluchte Duitse Mennonieten werd gesticht. Het is hier niet de plaats om uit te wijden over de aard en de geschiedenis van de volgelingen van Menno Simonszoon (1496-1561), een Friese doopsgezinde predikant. Kort samengevat kan men stellen dat de Mennonieten de nadruk leggen op pacifisme, streng navolgen van de bijbelvoorschriften en het behoud van eigen taal en aard. Dit doorgedreven conservatisme dat naar een soort "wereldvreemdheid" zweemt, is dan ook de verklaring voor het hoogst ongewone feit midden in de wildernis van de Chaco deze blanke mensen aan te treffen van een uitgesproken noords type, een platduits dialect sprekend en die in de loop van een goede vijftig jaar erin geslaagd zijn, vertrekkend van volkomen niets, een moderne, efficiënte en cultureel hoogstaande samenleving uit te bouwen.

Toen de Mennonieten in 1930 het gebied wilden koloniseren bestond er in de Chaco geen wegeninfrastructuur. Per boot ging het vanuit Asuncion via de Rio Paraguay noordwaarts tot een kleine aanleghaven Puerto Casado genaamd en gesticht door een firma onder de leiding van een rijke Argentijn Carlos Casado, die ter plaatse tannine produceerde. Vanaf deze kleine rivierhaven dienden dan nog enkele honderden kilometers gedeeltelijk via een kleine spoorlijn en verder met ossewagens of te voet te worden overbrugd om het kolonisatiegebied te bereiken. Het is wellicht interessant te vermelden dat in de beginjaren van de kolonisatie een reis van Filadelfia naar Asuncion tien tot twaalf dagen in beslag nam, terwijl men deze afstand thans na de constructie van de Transchaco-route en het bouwen van de Puerte Remanso over de Rio Paraguay met de auto in acht uur kan afleggen.

Ter plaatse vonden de Mennonieten een natuur die voor hen nieuw en onbekend was: een nagenoeg ondoordringbaar doornstruikgewas vermengd met grote aantallen afschrikwekkende cactussen en bromeliaceeën. Naast dit ondoordringbaar struweel troffen ze er ook meer open zanderige terreinen aan, schaars begroeid met grassen en verspreide bomen. Deze terreinen werden "Bittergraskämpe" (velden met bitter smakend gras) genoemd en vinden geologisch beschouwd hun oorsprong in oude door afzettingen opgevulde rivierbeddingen. Het is op deze overigens uitstekende cultuurgronden dat de nederzettingen werden aangelegd. De dichte doornstruikvegetatie daarentegen groeide op een meer leemhoudende bodem en werd later in stijgende mate geroid.

In het gebied van de kolonie Fernheim kwamen oorspronkelijk zeer veel cactussen voor. Niet het aantal soorten was groot maar wel het aantal planten. Dit aantal is ondertussen door kappen en rooien gevoelig afgenomen. Met uitzondering van één soort komen alle cactusspecies in de doornstruikvegetatie voor. Deze vegetatie is uitermate dicht en stekelig: men staat voor een

muur van warrelig bedoornde takken en twijgen en de bodem is op vele plaatsen bedekt met velden van scherp bestekelde bromeliaceeën en kruipend groeiende cactussen. De meest in het oog springende cactussen zijn twee cereus-achtigen die boven de andere gewassen uitgroeien: *Stetsonia coryne* en *Piptanthocereus forbesii*.

Stetsonia coryne is een tyische Chaco- of laaglandcactus: hij komt in duizenden exemplaren verspreid in de drogere gebieden van de Gran Chaco voor. Hij groeit boomvormig met een korte stam en wordt tot acht meter hoog. De planten bloeien 's nachts met grote witte bloemen met een lange, slanke bloembuis.

Minder frequent is *Piptanthocereus forbesii*. Deze plant blijft iets kleiner en vertakt zich slechts matig. De zuilen hebben slechts enkele, niet ingesneden ribben en vertonen insnoeringen die het groeiritme van de plant weergeven.

Een andere grote alhoewel niet opvallende, en weinig talrijke cactus is *Quibentia pflanzii* (syn. *Q. verticillata*). Het is een plant uit de groep der Opuntioideae en door het feit dat de plant zelf struikachtig uitgroeit met rolronde takken en vlezige, in de droge tijd afvallende bladeren, valt ze nagenoeg niet op tussen het dichte doornstruikgewas.

De Chaco rond Filadelfia kent ook enkele groter wordende schijfopuntia's zoals *Opuntia chacensis* en *O. pyrhantha*. De Mennonieten noemen deze planten "Schlorrekactus" vanwege de gelijkenis van de schijven met de zool van een pantoffel (D. Schlorre = slof of pantoffel).

Typisch voor het dichte doornstruikgewas van de noordelijke Chaco zijn enkele cactussoorten die een kruipend-liggende groeiwijze vertonen en vaak grote groepen of lang gerekte "ketens" vormen. Het zijn onder andere deze planten samen met enkele vervaarlijk bestekelde bromeliaceeën die een tocht in het struikgewas tot een hachelijke onderneming maken. Een van hen is *Opuntia retrorsa*, een schijfopuntia met uitermate lange, smalle schijven die volledig kruipend uitgroeit en alzo meterslange ketens van schijven vormt. *Eriocereus* spec. groeit uit tot grote warrige groepen waarvan de meeste takken na verloop van tijd gaan liggen. Verder vinden we *Cleistocactus chacoanus* en *Monvillea chacoana*, zuilcactussen met lange slangvormige leden die zich tussen de struiken slingeren of op de bodem liggen. Een lastige plant is *Opuntia aurantiaca*, een zodenvormende Opuntia, waarvan bij de minste aanraking de leden afbreken en zich in huid, kleren of schoeisel vasthaken. *Monvillea spagazzinii* is een sierlijke blauwgeaderde zwartbedoornde zuilcactus die zich door de struiken slingert. Hij is er zeldzaam en volgens G. Esser bereikt hij hier de westgrens van zijn verspreidingsgebied.

Veel zeldzamer in het struikgewas van de Chaco, doch met wat geluk kan men talrijke exemplaren vinden, is een kleine typische bolcactus met slechts een achttal scherpe ribben en nauwelijks bedoornd. De bruingrijze kleur van het plantelichaam is een echte schutkleur waardoor de plant eenvormig wordt met zijn omgeving van bruinrode leemgrond, dorre bladeren en takken en in het geheel niet opvalt. Eens het oog op een dergelijk plantje gevallen is, vindt men er meestal nog andere in de onmiddellijke nabijheid. Deze planten werden beschreven onder de naam *Gymnocalycium mihanovichii* var. *filadelfiense* Backbg. (syn. *Gymnocalycium chlorostictum* nom. prov.). De planten schijnen kleinere lokale populaties te vormen die slechts een schaarse verspreiding kennen. Ze groeien slechts in dicht doornstruikgewas dat nauwelijks of (nog) niet onderhevig is aan enige vraat van vee en hebben aldus blijkbaar behoefte aan een speciaal microklimaat dat bepaald wordt door een dichte omringende plantenvegetatie. De planten komen niet meer voor in

de gebieden waar werd gekapt of die regelmatig beweid worden. Het uitdunnen van het dichte doornstruikgewas schijnt slechts de grotere zuilcactus ten goede te komen (zie hierover ook G. Esser, Vegetationsgliederung und Kakteenvegetation van Paraguay p. 83). Door de intense agrarische bedrijvigheid rond de Mennonietenkolonies is het voortbestaan van deze plant in dit gebied bedreigd. Overlevingskansen worden evenwel geboden door de windschermen: dit zijn stroken struikgewas die men ongemeid laat om winderosie tegen te gaan.

Als gezelschapsplant van deze kleine *Gymnocalycium* vindt men vaak een grasgroene ietwat zuilvormig uitgroeiende bolcactus die beschreven werd onder de naam *Echinopsis rhodotricha* (syn. *Echinopsis chacoana*). Alhoewel in de literatuur wordt vermeld dat hij meer dan 50 cm hoogte bereikt, vonden wij rond Filadelfia geen planten hoger dan 20 cm.

In hetzelfde gebied komt nog een andere vertegenwoordiger voor van het geslacht *Gymnocalycium* die echter in een totaal andere biotoop groeit. De Mennonieten noemen hem "Der Kaktus vom Bittergraskamp". Over deze zanderige open velden met bitter smakend gras werd reeds eerder bericht. Het is voor een buitenstaander niet gemakkelijk deze velden als zodanig te herkennen. Bovendien zijn ze zeldzaam geworden daar deze oorspronkelijke schrale graslanden meer en meer worden omgeploegd om te worden ingezaaid met het voor de veeteelt interessante "buffelgras". Een bereidwillige Mennoniet bracht ons naar een gebied waar, naar zijn weten, deze cactus nog te vinden was. Op een zanderige bodem groeiden verspreide pollen taai gras. Na enig struinen vonden we inderdaad hier en daar exemplaren van een grote plat bolvormige cactus. Er bestaan verschillende namen die vermoedelijk op deze plant betrekking hebben: *Gymnocalycium tudaе*, *G. megatae*, *G. onychacanthum*. De meeste planten vertonen een typische bruinig groene kleur alhoewel er exemplaren te vinden waren die er frisgroen uitzagen. Meestal groeien ze aan de voet van een graspol. Sommige planten vormen mettertijd grote groepen. Door hun schutkleur vallen de planten nauwelijks op en kunnen daarom verraderlijk zijn: wanneer mens of dier erop trapt kan dit pijnlijke gevolgen hebben. Verspreid op de grasvlakte stonden hier en daar bomen waaronder de schitterend geel bloeiende "paratodo" (*Tecoma argentea*), de quebracho colorado (*Schinopsis lorentzi*) en de blauw bloeiende jacaranda, wat het landschap het karakter van een savanne verleende.

Literatuur:

- 1) Immer kreisen die Geier, Peter P. Klossen, Filadelfia.
- 2) Vegetationsgliederung und Kakteenvegetation von Paraguay, Gerd Esser, Wiesbaden.

*
*

Het geslacht *Matucana* Br.&R. (XXIII)

R. BREGMAN, A. MEERSTADT, P. MELIS en A.B. PULLEN

Matucana weberbaueri (Vpl.) Backbg. Beitr. Sukk. 1939 p. 42 (1939)
(weberbaueri = genoemd naar A. Weberbauer)

Synoniemen

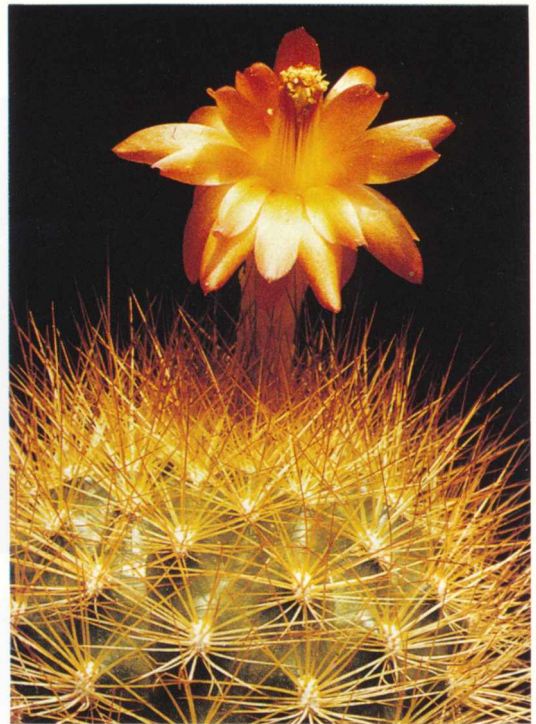
Echinocactus weberbaueri Vaupel. Bot. Jahrb. Engler 50, Beibl. 111 p. 26 (1913)

Submatucana weberbaueri (Vpl.) Backbg.

Borzicactus weberbaueri (Vpl.) Don. The Nat. Cact. & Succ. Journal 26 (1) p. 10 (1971)

Matucana weberbaueri
Foto's: W. Alsemgeest

Matucana weberbaueri fa. *flammea*.

Beschrijving

Lichaam groen, (plat-)bolvormig tot enigszins zuilvormig, tot 12 cm breed, tot 20 cm hoog, zelden spruitend; geen penwortel. **Ribben** 18-30, door dwarsgroeven in tuberkels verdeeld. **Areolen** rond tot ovaal, tot 7 mm lang, tot 5 mm breed, met kort, crème-kleurig vilt, ca. 10 mm van elkaar verwijderd. **Bedoorning** goudgeel tot donkerbruin, geen onderscheid tussen rand- en middendorens, 25-30, 10-50 mm lang, recht, naaldvormig. **Bloem** tot 60 mm lang, in anthese ca. 30 mm breed, recht tot iets scheef, citroengeel. Bloembuis ca. 8 mm dik, groengeel, kaal of zeer zwak behaard. **Nektarkamer** 2-4 mm hoog, honingklieren wandstandig, gegroeft. **Helmdraden** aan de basis wit overgaand in violet, **helmknoppen** lilarose; primaire **meeldraden** aan de basis ca. 2 mm met elkaar vergroeid zonder manchet om de stijl. **Stamper** wit; stempellobben 5-6, ca. 2 mm lang, groen.

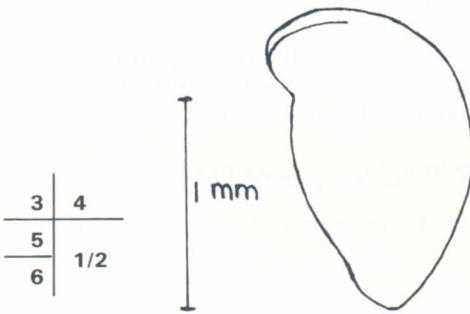
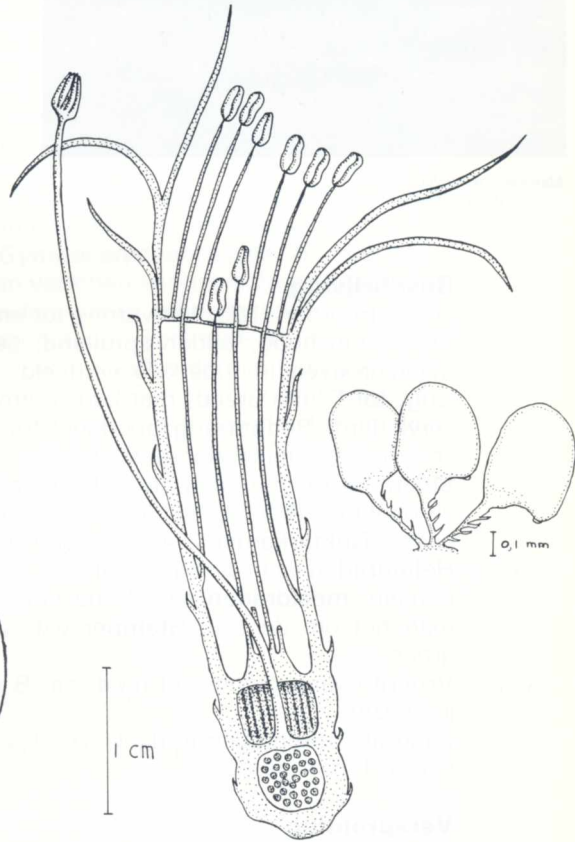
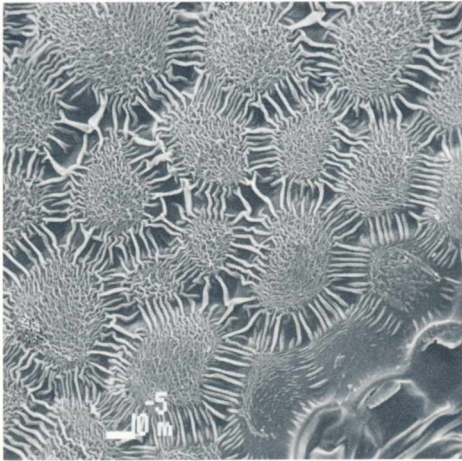
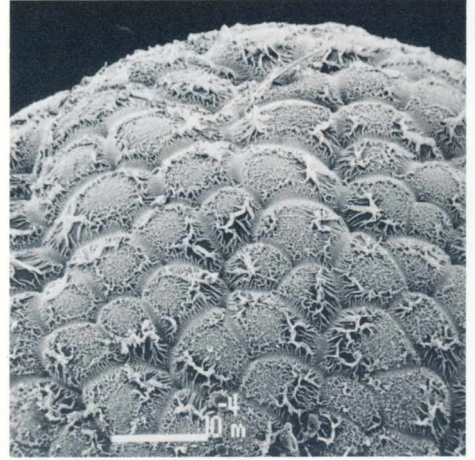
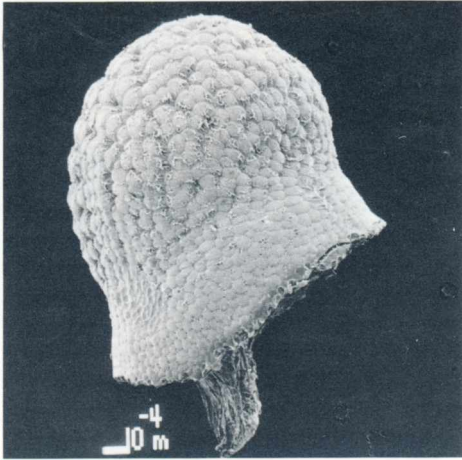
Vrucht ovaal, groen met rood, ca. 8 mm in doorsnede, met kleine schubjes bezet.

Zaad als beschreven in deel XIX, 1,2-1,4 mm breed, 1,2-1,8 mm hoog, 0,8-1,1 mm dik.

Verspreiding

De plant werd in 1904 door Weberbauer ontdekt op de oostelijk oever van de Rio Maranon, op een hoogte van 2000-2100 m boven zeeniveau. De typevindplaats ligt bij Balsas, Dept. Amazonas, Peru.

Als enige soort van de aurantiaca-groep komt *M. weberbaueri* voor aan de oostkant van de Rio Maranon. Het vermoeden bestaat dat het verspreidingsgebied zich vanaf de typevindplaats bij Balsas verder in zuidelijke richting uitstrekt.

3	4
5	1/2
6	

1. *Matucana weberbaueri* f. *flammea* (cultuurplant), lengtedoorsede van de bloem.
 2. *id.*, zaadknoppen
 3. *Matucana weberbaueri* (Köhres, 1984), SEM-opname van het zaad in zijaanzicht; ventrale zijde rechts, dorsale zijde links; vergroting 50 x.
 4. *id.*, apikale deel van het zaad; vergroting 200 x.
 5. *id.*, detail van de testa in het basale deel van het zaad; vergroting 550 x.
 6. *id.*, embryo.
- Voor een tekening van de lengtedoorsnede van het zaad wordt verwezen naar deel IV, *Succulenta nov.* 1986, blz. 244.
SEM-foto's en tekeningen: R. Bregman.

Evenals van de twee andere Matucana-soorten, die door Vaupel in 1913 beschreven zijn (*M. aurantiaca* en *M. myriacantha*), is het originele type-materiaal van *M. weberbaueri* tijdens de oorlog verloren gegaan. Ook hier geldt dat bij voorkeur een plant van het door Lau verzamelde materiaal als neotype moet worden aangewezen.

Opmerkingen

Deze soort is sinds kort weer in cultuur. Lau vond na lang zoeken de oorspronkelijke vindplaats terug waar Weberbauer in het begin van deze eeuw de plant voor het eerst vond. Sinds eind jaren '60 worden gelukkig van deze soort met zijn opvallende bloemkleur weer volop zaden aangeboden. Des te merkwaardiger is het dat Ritter in zijn boek "Kakteen in Süd-Amerika" uit 1981 deze soort verward met *M. myriacantha*. Zijn beschrijving van *M. myriacantha* is in werkelijkheid die van *M. weberbaueri* fa. *flammea*.

In habitus is deze soort nauwelijks te onderscheiden van *M. aurantiaca*. *M. weberbaueri* is dicht bedoornd, maar dit kan bij *M. aurantiaca* ook voorkomen. Kenmerkend voor *M. weberbaueri* is de iets slankere bloembuis dan die van *M. aurantiaca* en vooral de citroengele bloemkleur, een kleur die uniek is in het geslacht *Matucana*.

Veldnummers

M. weberbaueri is in omloop gebracht onder de volgende veldnummers:

Weberb. 4271 Echinocactus weberbaueri

FR 1304 Matucana weberbaueri

Lau 218 Matucana weberbaueri. Carrizal bagua boven Balsas, Prov., Chachapoyas, Dept. Amazonas, 2100 m.

Matucana weberbaueri (Vpl.) Backbg. forma **flammea** (Don.) Bregman, Meerstadt, Melis et Pullen comb. nov.

(flammeus = vlammend rood)

Basioniem

Borzicactus weberbaueri var. *flammeus* Donald. *Ashingtonia* 1 (9) p. 100 (1974)

Synoniem

Matucana myriacantha sensu Ritter.

Deze plant onderscheidt zich van de soort door de oranje bloemkleur. De plant is in 1974 door Donald als variëteit van *Borzicactus weberbaueri* beschreven maar het feit dat het enige verschil gelegen is in de bloemkleur, rechtvaardigt slechts het onderscheiden van een vorm in plaats van een variëteit. Donald vermeldt nog een klein verschil in de lengte van de dorens. Dit hebben wij echter niet kunnen vaststellen.

Deze plant is bij vele liefhebbers nog altijd fout geëtiketteerd als *M. myriacantha*. Dat komt omdat deze plant destijds onder die naam verspreid is. Lau dacht namelijk, toen hij op zoek was naar *M. myriacantha* en *M. weberbaueri* in de buurt van Balsas, dat *M. weberbaueri* fa. *flammea* de echte *M. myriacantha* was, alleen de bloemkleur stemde niet met de originele (summiere) beschrijving van Vaupel overeen. Donald stelde de plant daarna

terecht onder *M. weberbaueri* en niet onder *M. myriacantha*. Deze vorm is slechts van één vindplaats (Balsas) bekend. In cultuur bloeit deze plant makkelijk, echter het aantal bloemen dat tegelijkertijd verschijnt is meestal gering. De bloeitijd valt bij ons in het voorjaar en de zomer (mei-juni). Het type-exemplaar bevindt zich in het herbarium van de Universiteit van Heidelberg onder nummer Lau 109.

Veldnummers

M. weberbaueri fa. *flammea* is onder de volgende nummers in omloop gebracht:

Lau 109 *Borzicactus weberbaueri* var. *flammeus* (Balsas)
 PCH 4953
 FR 1305 *Matucana myriacantha*
 WK 77
 KK 457 *Submatucana myriacantha*, Balsas, 1300 m
 KK 779 *Submatucana weberbaueri*

(wordt vervolgd)

Corr.adres: Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

*
* *
*

TIJDSCHRIFTEN

Cactaceas y Suculentas Mexicanas jaargang 33, 1988

Nr. 1. Garcia-Mendoza geeft een nieuwbeschrijving van *Beschorneria septentrionalis*. Bloei, vruchtzetting en kieming van *Ferocactus hystrix* werd twee jaar lang gevolgd; Del Castillo bericht daarover. Chazaro en Oliva zijn toe aan hun derde aflevering over de *Loranthaceae* in Veracruz en Puebla, deze keer met betrekking tot soorten uit het geslacht *Phoradendron*. Lau geeft de nieuwbeschrijving van *Coryphantha tripugionacantha* (L 1469).

Nr. 2. Hugo Cota geeft een zeer uitvoerig overzicht van de vegetatie van het eiland Cedros (Neder-Californië), met uitgebreide Engelse samenvatting. In deel 4 over de *Loranthaceae* zijn Chazaro en Oliva beland bij het geslacht *Psittacanthus*, alsmede het geslacht *Struthanthus*. Het laatste artikel gaat over het vercommercialiseren van cabuches, een levensmiddel bereid uit de bloemknoppen van *Ferocactus hystrix*.

Nr. 3. Moran en Meyran beschrijven de nieuwe soort *Sedum orbatum*, behorend tot het ondergeslacht *Pachysedum*, een artikel met volledige Engelse vertaling. Helia Bravo geeft een In Memoriam Hernando Sanchez Mejorada, te zamen met een lijst van zijn publicaties. Beutelspacher registreert de eerste vindplaats van *Guzmania lingulata* var. *minor* in de staat Chiapas. Elizondo ontdekte nabij Mapimi *Opuntia erinacea* var. *hystricina* en bericht daarover. Chazaro en Oliva sluiten hun serie over de *Loranthaceae* af.

Nr. 4. Meyran brengt een diepgaande studie over de classificatie van de familie der *Crassulaceae* met een sleutel tot de onderliggende geslachten. Lomeli Sencion bestudeerde *Graptopetalum fruticosum* op verschillende groeiplaatsen en bericht daarover. Een collectief schrijft over hun onderzoek aan de chromosomen van *Opuntia*'s. Del Castillo gaat in op de functie van nektarklieren buiten de bloem, zoals bij *Ferocactussen* en *Coryphantha*'s.

Ludwig Bercht

*
* *
*

INHOUD

16 juni 1919 - J.H. Defesche	122
Nieuwbeschrijving: <i>Sclerocactus wetlandicus</i> - Een nieuwe <i>Sclerocactus</i> uit de Uintah County (USA) - F. Hochstätter	123
Succulenta, hoe speelde je het klaar - F. Delabarre	126
<i>Leuchtenbergia principis</i> - A. de Vries	131
<i>Mammillaria rhodantha</i> - W. Sterk	133
<i>Aztekium ritteri</i> - P. Mansfeld	134
De cactusvegetatie rond Filadelfia - F. Vandenbroeck	135
Het geslacht <i>Matucana</i> (XXIII) - R. Bregman, A. Meerstadt, P. Melis en A. Pullen	140
Tijdschriften - L. Bercht	144